

YIL:2 SAYI:4

KASTAMONU GENÇ AKADEMİ DERGİSİ

“ GÖNÜL COĞRAFYAMIZIN UMUDU
GENÇLER ”

EFGAN DAĞLI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi M. Hayri ŞAHİN

EDİTÖRLER

Tayyar TÜRK

Sevginur KIRMIZIOĞLU

Şule YILDIRIM

Birsen ÇAY

Yusuf DALKILIÇ

Kapak Tasarım

Elanur SİNANOĞLU

Beytullah ÇELİK

Düzenleyen

Beytullah ÇELİK

Yunus AKYILDIZ

Bu dergide yer alan yazılar ve ifadeler tamamen yazarların kişisel görüşlerini yansıtmaktadır. Hukuki sorumluluk yazarlara aittir ve dergimizin bu görüşlerle ilgili herhangi bir hukuki sorumluluğu bulunmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

Editörden	4
Ömer Sandal	5
Gençlik, Değerler ve Kariyer Planlaması	6
Teizm'in Geleceği	7
Kuşak Kavramı, Kuşakların Sınıflandırılması	10
ve X-Y-Z Kuşaklarının Özellikleri	
Ustam.....	15
Konserve Kutusu	16
Kitap Yorumu - Işıl KARPAT AKTUOĞLU.....	18
Kim Sakat?	21
Dün Ayasofya, Bugün emevi, Yarın Aksa.....	22
Röportaj - Efgan DAĞLI	26
Bana Geçmişe ve Yaralara Dair	32
Liselerde Sosyal Bilimlerin Önemi	34
Yetişkin Olmak Hayal Ettiğimizden Daha Zor	38
Akrep Yelkovan	39
Bilinç Tohumu.....	40
Kimim Ben?.....	43
Gassal Dizi Analizi	44
İvan İlyiç'in Aynasında Hayat.....	47
Bir Keşif Yolculuğu	48
Dinin Kökeni	55
0-3 Yaş Aralığındaki Bebeklerde Babaya Bağlanma ve Bunu	58
Etkileyen Sosyodemografik Faktörlerin İncelenmesi	

Her insanın hayatı aslında bir nehir gibidir. Kimi nehirler bulanık akar, akışı hırçın ve dalgalıdır; kimileri ise berrak ve sakinidir. İnsanların hayatı da menziline doğru ilerlerken türlü badirelerle karşılaşır. Yaşanan her zorluk, karşılaşılan her güçlük, bir sonraki adımda deniz feneri misali yol göstermeye ve yön bulmayı kolaylaştırmaya hizmet eder.

Her büyük başarı, önce küçük bir hayalle filizlenir. Belki bir gün bir enstrümanın tınısında kendi melodinizi arayacaksınız. Belki de bir kitabın sayfalarında kaybolurken, kaleminizden kelimeler döküldüğünü fark edeceksiniz. Kim bilir, belki de uzak bir köyde bir okulun solmuş duvarlarını renklendirirken hayatınıza da yepyeni renkler katacaksınız. Ya da halkın umudu, gönüllerin rehberi bir din gönüllüsü olarak ücra bir köyde insanlarla gönül bağları kuracaksınız. Hayat, tam da böyle anlarda size fırsatlar sunar. Önemli olan, ufkun ötesini görebilmek ve büyük hayallerin peşinden cesurca koşabilmektir. Çünkü cesaretle atılan her adım, geleceğin büyüsunü ortaya çıkarır.

Hayallerimizi gerçekleştirme yolunda önümüze illaki zorluklar, engeller çıkacaktır. Yorulmak, hayal kırıklıkları yaşamak kaçınılmazdır. Hatta bazen vazgeçme düşüncesi bile doğacaktır. İşte tam da böyle anlarda dönüp kendimize “Bunu ben neden istiyorum, ya da neden yapmalıyım, bu alanda hangi noksanlıkları tamamlamalıyım?” diye sormamız gerekir. Eğer cevabınız yüreğinize dokunuyor ve içinde yepyeni bir heyecan dalgası oluşturuyorsa işte o hayal size aittir. Tereddüt bile etmeden peşinden koşarcasına gidin. Her insanın hayatı, yazıya geçirilmemiş hikâyelerden oluşur. Kimisi macera, kimisi ise az çok dram barındırır. Peki, sizin hikâyeniz nasıl şekillenecek? Kim bilir belki başarılarla dolu bir hikâye, hatta belki de türlü cesaretlerle yoğrulmuş bir kahramanlık destanı. Unutmayın, kendi hikâyenizi yazan kişi sizsiniz. Kalem sizin elinizde; her satır, her kelime size ait.

Bu dergi tüm öğrenciler için bir pencere. Burada kendi gelecek hikâyenizi oluşturabilir ve hayallerinize doğru adımlar atabilirsiniz. Hatta belki de bu dergide destanlar yazan bir kahraman olabilirsiniz.

Bir hikâyeyi oluştururken başka güzel hikâyelere zemin hazırladığımız da apaçıktır. İşte bu yüzden özellikle tüm öğrencilere diyorum ki; en değerli hazinemiz olan zamanı en güzel şekilde değerlendirerek yazın, çizin, hayal edin ve hep daha iyisini hedefleyin. Çünkü ülkemiz, hatta insanlık siz gençlerin enerjisine, yaratıcılığınıza ve cesaretinize her zamankinden daha muhtaçtır.

İçinde bulunduğunuz şartlarınız ne olursa olsun. Asla unutmayın her sabah doğan güneş, yeni bir umut, yeni bir başlangıç demektir. Bugün hayatımızın geri kalan kısmının ilk günü olması yine kendi elimizde. Her gün, her an yepyeni ve güzel başlangıçlar yapmak dileğiyle!

Ömer SANDAL
Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

BAŞYAZI

Gençlik, Değerler ve Kariyer Planlaması

İnsan ne için yaşar? Sorusu birçok düşünürü meşgul etmiştir. Bu soruya verilebilecek de bir o kadar cevap birikmiştir. Soruya verilecek cevaplar, amaç/hedef merkezli olabilir veya yöntem ve süreç merkezli olabilir.

Gençliğin önündeki en zorlu planlamalardan biri kariyer planlaması olsa gerek. Ülkemizde eğitim öğretim süreçleri, ailelerin hedefleri, sosyal beklentiler gibi etkenler bu planlamada rol oynamaktadır. Bu etkenlerin genel yönelimi ise sonuç merkezli bir planlamanın dayatılmasına dönüşmektedir. Neredeyse tüm başarılı öğrenciler, aileleri ve sosyal çevrenin beklentileri dikkate alınırsa belirli mesleklere yönlendirilmektedir. Bu yönlendirmenin sebepleri iyi bir gelir, rahat bir hayat ve saygı duyulan bir sosyal statü olarak belirtilmektedir.

Peki gerçekten bu beklentiler başarının anahtarı mıdır? Ya da bu hedeflere belirlenmiş mesleklere yönelerek mi ulaşılabilir mi?

İlk sorunun cevabının bazı gençler için elbette evettir. Ancak tüm gençler için cevabın evet olması beklenmemelidir. Aksi halde bu, kanadı olmayandan uçmasını, bacakları olmayandan koşmasını, solungaçları olmayandan yüzmesini istemek olmaz mı? Bireyin/gencin beklentileri, yetenekleri bu planlamanın ana belirleyicisi olmalı değil mi? Çokça dillendirilen bir cümle var "Sevdiğiniz işi yaparsanız hiçbir zaman yorulmazsınız." Gerçekten de insanın hayatı boyunca sevdiği bir mesleği yapması kadar onu mutlu edecek başka bir şey yoktur.

Sözlerimin başında bir de süreç ve yöntem merkezli bir planlamadan bahsetmiştim. Elbette elde edilecek sonuç önemlidir, ancak insan için aslında sadece yolda olmak, yapmaya çalışmak ve anı değerlendirmek vardır. Çünkü aslolan karar vermek ve verdiği kararda seçtiğin hedefe ulaşmak için çalışmaktır. Bizim için gerekli olan sürece odaklanmak ve onu en güzel şekilde değerlendirmektir. Modern dünya çok bilen değil, analiz edip bilgileri değerlendiren insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bunun için de eğitim öğretim sürecini değerli kılmak ve donanımlarımızı çeşitlendirmek göz ardı edilmemelidir. Bu donanımlardan bahsederken sadece akademik becerilerden söz etmiyorum. Sanat ve edebiyat, hayatımızın vazgeçilmez bir yönü olarak yanı başımızdadır. Gölümüzü, ruhumuzu güzelleştirecek etkinliklerle

ilgilenmeyi ihmal etmemeliyiz. Mesela bir enstrüman ile ilgilenmek bunun en güzel yolu olabilir. Öte yandan hem söz hem davranışımızda erdemli olmak, güven vermek ve güven ortamı oluşturmaya yardımcı olmak da manevi dünyamızı zenginleştiren ve geliştiren hususlardır. Eskiler bunu "özü sözü bir olmak" olarak özetlemiştir. Aslında bu, bir anlamda özümüze uygun davranmak demektir. Bunun yanında ruhumuz kadar bedenimizi de ihmal etmemek gerekir. Belki gençliğin fark edemediği en önemli nimettir sağlık. Bir diğer önemli husus ise uluslararası olmaya yönelmektir. Hangi mesleği icra edersek edelim, mesleğimizin inceliklerine dair dünyanın diğer yerlerinde neler olup bittiğini takip etmek bir zaruret haline gelmiştir. Bunun yolu da, en az bir, mümkünse daha fazla dil bilmekten geçmektedir. Eskilerin dediği ismi ile alet ilmi olarak yabancı diller öğrenmektir.

Başarının ve bu planlamaların önündeki en büyük engel ise kendine inanmamak güvenmemektir. Zaten geç kaldık, bu saatten sonra nasıl yapabilirim ki? Diyenlerin olduğunu duyar gibi oluyorum. İlk mücadele etmeniz gereken işte içinizdeki bu prangalardan kurtulmaktır. Yapabileceğine inanmak, insana başarının kapılarını açan anahtardır. Hangi meslek olursa olsun onu en iyi şekilde yapanlar tarihe geçmiştir. Önümüzdeki bir diğer engel de "donanımlı olsam ne olacak, hedeflerimize donanımlı olmamız bizi ulaştırmıyor ki" şikayetidir. Bu düşünce de gelişimin önündeki bir diğer engel olarak durmaktadır. Buna verebileceğim en güzel cevap merhum bir hocamın tavsiyesi olabilir: "Siz hazır olun, bir gün mutlaka çağırılırsınız". Çağırıldığında hazır olmamak ya da bahanelere sığınmak zorunda kalmak istemiyorsak bu olumsuz düşünceyi de terk etmeliyiz.

Ez cümle, kariyer planlamamızda biz üzerimize düşeni en güzeliyle yapmalı ve kendimizi geliştirmeliyiz. Yeteneklerimiz ve birikimimizle sevdiğimiz, milletimize ve tüm insanlığa faydalı olmaya çalışmalıyız. Bu yaklaşım bizi hem mutlu hem de başarılı kılacaktır.

Doç. Dr. Şahin Kızılabdullah

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Dinî olsun ya da olmasın herhangi bir öğretinin her sosyoekonomik çevrede yeterli sayıda ve kalitede örnek şahsiyetleri yoksa, ayrıca toplumsal yönü artık zayıflamış ya da mevcut değilse, o öğretinin zamanla kaybolmaması veya özünü yitirecek şekilde başkalaşmaması mümkün değildir.

İşte teistik geleneğin içerisinde bulunduğu durum tam da böyle bir örnek şahsiyet eksikliği ve bireyselleşme problemidir. 20. Yüzyıla kadar toplumsallık yönünü nispeten kaybetmemiş, ancak örnek şahsiyetler konusunda sıkıntı yaşamaya başlamış olan gelenek, artık her iki konuda da büyük problemlerle boğuşmaktadır.

“Toplumsallık” ve “Örneklik” işlevlerini yitirmeye başlamış olan sistem, bunun doğal sonucu olarak müntesipleri arasında aidiyet ve kenetlenme sorunuyla da yüzleşmektedir. Dine karşı aidiyet bağının zayıflaması sonucunda da zorunlu olarak ortaya çıkan, sorunlar halkasının diğer bir bileşeni olan tepkisizlik krizi kendini göstermektedir. Teizm geleneği kalıtsal olarak hiç şüphesiz bir tepki geleneğidir ve varoluşunu tarihsel olarak esas itibarıyla zulme, dalâlete ve ahlaksızlığa karşı koyduğu tepkiyle sağlamıştır.

Öğretilerinin gayesi ve topluma güçlü bir şekilde yüzyıllardır sirayet eden etkisi göz önüne alındığında tepki mefhumu, bu geleneğin ruhunu teşkil etmektedir. Ancak 20. Yüzyıldan itibaren dünyanın toplumsallıktan bireyselciliğe doğru kayan değerler görüşünden teizm de nasibini almış ve bu da onun ruhunu zedelemiştir. İçerisinde bulunduğumuz 21. Yüzyıl ise artık bireyselleşmenin had safhasına ulaştığı ve dinî tepkisizlik ile aidiyetsizliğin geçmişte hiç olmadıkları kadar büyük sorunlar haline geldiği bir çağdır.

Geleneğin toplumsal yönünün zayıflaması, sistemin yaşayan ve yaşatan örnek şahsiyetleri ortaya çıkarıp sosyal çevreler önüne sunamamasıyla birlikte bu sorunlar ne yazık ki gittikçe derinleşmektedir. Gündemimizi son zamanlarda sıkça işgal eden ‘ateizm ve deizmin yükselişi’ sorununun bu bağlamda baktığımızda kaynağı, entelektüel ve felsefî açıdan sıçrayış yaşayan aydın dimağlı bireylerin birdenbire ortaya çıkmaya başlamaları değil, teizm geleneğinin içine düştüğü yukarıda zikredilen zaaflardır. Tüm bu zaaf ve sorunlar, sistemi tıpkı kırık cam metaforunda olduğu gibi dışarıdan gelen güçlü ve zayıf saldırılara karşı kırılgan bir hale getirmektedir. Öyle ki, geleneğin bin yıl öncesinde son derece letafetle tartışıp bitirdiği mantıksal, kelâmî ve felsefî meseleler, bugün bu konularla alakası olan veya olmayan çevrelerin önüne sanki daha önce hiç konuşulmamış gibi servis edilmektedir.

Bu durumun handikapı ise bahsi geçen alanların, yani kelim ve İslam felsefesinin kendini güncelleyerek bugünlere gelememesidir. Bu kadim geleneklerin hareket kabiliyetlerini yitirerek toplum nazarından zamanla düşmelerinin sebebi, dinde otoritelige soyunan birtakım zevatın ‘içtihat kapısını kapatmasıdır. Bu kapatış yalnızca teorik söylev geliştirme canlılığının önünü kesmemiş, aynı zamanda geleneğin zamana ve zemine dayalı sosyal adaptasyon becerisini felç etmiştir.

Tüm bunlardan sonra teizmin halihazırda takip etmekte olduğu ve gelecekte de takip edeceğini düşündüğümüz iki rota vardır; bunlardan birincisi dinî nihilizm, ikincisi ise mistisizmdir. Kısaca değerlerin kendini değersizleştirmesi olarak tanımlayabileceğimiz nihilizm, yalnızca teist geleneğin değil, dünyadaki her coğrafyada ve sistemde etkisi hissedilen bir problem olarak varlık göstermektedir. Her türlü dinî, ahlaki ve estetik değeri yıkmaya güdüsünde olan nihilizm, bunların yerine kalitesizliği, gücü ve menfaat hırsını önceleyen bir karakter gösterir. Bütün değerlerin düellosunda nihilizmin pozisyonu her zaman bunları yıkmak ve yerine değersizliği yüceltmek üzeredir. Ancak dinî nihilizmin tehlikesi, kisvesini dine yaslamasından ileri gelmektedir. Tek kelimeyle tanımlamak gerekirse dinî nihilizm, -mış gibi görünmek veya hem kavî hem fiilî slogancılık olarak adlandırılabilir. Bu çürüme tarzında aktüellik ile samimiyet mevcut değildir ve bireylerin dinî dünyaları oldukça sığ bir yapıdadır. Bu sığ yapının ana unsurları ise gösterişçilik ve tamahkarlıktır. Günümüz dünyasında gösterişçilik ve tamahkarlık, ibadetlerden çeşitli ritüellere, ticaretten ikili ve sosyal ilişkilere kadar her türlü manevi değerın altını oymaktadır. Slogancılık hastalığı ise dinî nihilistlerin adeta kendilerini ele verdikleri turnusol kâğıdı hüviyetindedir. Teizmin serencam rotasından biri olan dinî nihilizm, elan iki rotanın en bayağı ve en fazla sayıda temsilcisi bulunan kısmıdır.

Teizmin ikinci yolunu ise mistisizm teşkil etmektedir. Dinî nihilizme göre temsilcileri çok az olan mistik yol, teizmden başkalaşmakta yolunda olan günümüz dünyasında dinsel hayal kırıklıkları yaşamak istemeyen samimi bireylerin bir kaçış limanı işlevi görmektedir. Esasları teizme dayanan mistik yol, arzu ettiği ulvî dünyayı metafizik beklenti üzerine kurmaktadır. Bunun nedeni günümüzün maddiyat odaklı dünyasının manevi değerleri büyük bir iştahla tüketiyor olmasıdır. Mistisizm böyle bir dünyada değersizleşmeye karşı bir tampon vazifesi görmektedir. Teizmin gideceği ikinci alternatif yol olan mistisizmin varlığı işte bu metafizik beklentiye dayanır. Metafizik beklenti; bireyin yoğun samimiyetini, umutlarını, kırımlarını ve her türlü medet talebini, teizmin evrene her an müdahale eden ve müminlerinin yüreğine esenlikler bahşetmeye muktedir olan kâdir-i mutlak'a yöneltmesidir.

Esasında zaten teizmin öngördüğü mümin profili tam da böyle özellikler taşısa da günümüz mistiklerinin bundan ayrıldığı hususlar vardır. Ayırım noktalarından biri günümüz mistiklerinin bu dünyayı sürekli olarak bir olağanüstülükler dünyası olarak görmeleri ve materyal düzeni metafizik düzleme kurban edencesine ulvîleşmeye çalışmalarınıdır. Bu durum mistik eğilimli bireylerin gerçeklik algılarını tamamen metafizik unsurlara teslim etmelerine yol açmaktadır. İkinci ayırım noktası ise mistiklerin teizmin haricinde olan ve onaylanmayan okültizm ile iç içe geçmeleridir. Buna örnek olarak çiftçilik, hurûflilik, çeşitli paganik ve şamanik öğeler verilebilir. Teizmin mümin profiliyle günümüz mistisizminin ayırım noktalarından üçüncüsü olarak çilecilik meyli zikredilebilir. Teizmin mümin profili tanımında çilecilik var olmasa da mistik eğilimli bireylerde bu unsur kendini gösterebilmektedir. Mevzu bahis çileci yaklaşım bireyin kendisine fiziksel olarak zarar vermesi şeklinde olmasa da psikolojik anlamda varlık gösterir. Ruhsal yıpratıcılığı yüksek olan bu çileci anlayışta, tasavvufun temel kavramlarından olan havf ve recâ olgusunun havf tarafı baskın unsur gibi görünmektedir.

Ahmet Can KUŞOÇLU

*Kastamonu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans*

KUŞAK KAVRAMI, KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI VE X-Y-Z KUŞAKLARININ ÖZELLİKLERİ

Kuşaklar yetiştirme tarzları ve içerisinde bulundukları ortam değişikliklerinden kaynaklanan farklılıklara sahiptirler. Bu farklılıklar; kuşaklar arasında hem karakter, hem çalışma yaşamları hem de sosyal hayatlarında önemli ayrımlar olduğunu ortaya koymaktadır. Farklı yaş gruplarının bir arada bulunmasından kaynaklanan sorunların önemli bir kısmı kuşaklararası algı, yöntem, iletişim ve uygulama farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı disiplinler arası yapılan araştırmaların bu farklılıkları tanımlama ve ortaya çıkan sorunlara çözüm bulma üzerine yoğunlaşmaları gerekmektedir.

Her kuşağın kendine özgü karakteristik özellikleri, değer yargıları ve tutumları, güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Bununla birlikte herhangi bir nesli ifade ederken kalıplaşmış ifadelerin olduğunu unutmamak gerekir. Ayrıca kuşakları bir grubun üyesi olarak tanımlarken, her bir özelliğini herkesin taşıdığını ifade etmek doğru olmamaktadır (Lower, 2008).

Kuşak algısının tarihsel gelişimi incelendiğinde ise disiplinler arası farklı tanımlar yapıldığı gözlemlenmiştir. Bununla ilgili yapılan akademik çalışmalar yazınlara göre farklılıklar göstermektedir. Bireyler arası farklılıklardan dolayı ortaya çıkan kuşak kavramı; tarihsel, sosyolojik, psikoloji ve yönetim bilimi gibi sayılabileceğimiz disiplinler açısından önemli araştırma ve çalışma alanlarını ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Böylelikle dünya genelinde yapılan çalışmalardan ülke ve kültürel farklılıklar bazında kuşak ayrımları tanımlanmış ve kültürel olgulara göre sınıflandırmalar yapılmasına olanak sağlamıştır.

Kuşak Tanımı ve Kuşakların Sınıflandırılması

Ortak özelliklere sahip olup, yaklaşık olarak aynı yıllarda dünyaya gelmiş olan ve ortak sıkıntıları, bulundukları çağın şartlarını paylaşan gruplar kuşak, nesil ya da jenerasyon olarak adlandırılmaktadır. Kuşakların sınıflandırılması ile ilgili literatür incelendiğinde, kuşaklara ait tarih aralıklarının ve özelliklerinin ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği ve bu duruma bağlı olarak kuşakların isimlendirilmesinin aynı olmadığı görülmektedir. Ancak bu konuda yapılan ve literatürde en çok kullanılan kuşaklar (Dijital Ajanslar, 2013);

- Sessiz Kuşak, Savaş Kuşağı (1927-1945),
- Büyük Bebek Patlaması Kuşağı (1945-1965),
- X kuşağı (1965-1979),
- Y kuşağı (1979-1999),
- Z kuşağı (Gen Z) (2000 ve sonrası) olmak üzere beş grupta sınıflandırılmaktadır.

X Kuşağı (1965-1979)

1980 – 2000 tarihleri arasında doğan Y kuşağı, terörizm ve doğal afetlerin yaşandığı obezite, AIDS gibi rahatsızlıkların endişe edilecek hale geldiği bir dönemde yetişmiştir. Ayrıca bu dönem siyasi, ekonomik ve teknolojik değişimlerin önceki dönemlere göre çok daha hızlı olduğu bir zaman aralığı olmuştur (Etlican, 2012: 6).

X, "ex olmak"tan gelmektedir, nüfus artışının yavaşladığı "kayıp kuşak" 1965-1980 arası doğanlar bu kuşağı oluşturmaktadır. Türkiye nüfusunun yüzde 22'sini oluşturmaktadır. Tanımlayan sıfat: 'rekabetçi'. Çoğunluğu sessiz kuşağın çocukları olan bu nesil, Baby Boomers'lardan farklı olarak daha gerçekçi, çalışkan ve kanaatkâr bir kuşaktır. Dönemin olayları: Petrol krizleri, ekonomik sarsıntılar, üniversitelerde sol-sağ olayları ve çatışmalarıdır. (Topçuoğlu, 2007, s. 9)

Y Kuşağı (1980-1999)

Y kuşağı, içinde bulundukları tarihsel dönem, ekonomik koşulların kendinden önceki kuşaklara göre daha olumlu ve dünya üzerinde geniş ölçekte savaşların ve yoklukların yaşanmadığı bir çevrede büyümüşlerdir. İnternet, cep telefonu ve sosyal medya gibi kültürlerarası iletişim olanağı sunan teknolojilerin hızla geliştiği ve kullanıldığı bir dünya da yaşamaktadırlar. İnternet aracılığıyla kurumların iletişim teknolojilerini kullanarak, yaşam biçimi dâhilinde birçok alanı kontrol altına alabildiği bir ortamda yaşamaktadırlar (Acıloğlu, 2017, s. 28). Değişik fikirlere sahip kişilerle aynı ortamda bulunmak konusunda önceki kuşaklardan daha esnek bir yaklaşım göstermektedirler. Y kuşağı mensupları, insan unsurunu ön planda tutarak, mevcut farklılıkları birer zenginlik olarak değerlendirmektedirler. Yaşamak için çalışmak ilkesiyle hareket eden X kuşağı, iş ve yaşam dengesini sağlamayı amaçlayan Y kuşağından biriyle iş mülakatı gerçekleştirdiğinde, iletişim farklılıkları yaşanabilmektedir (Sarioğlu, 2018, s. 73).

Z Kuşağı (2000 ve Sonrası)

2000-2020 yılları arasında dünyaya gelenlere verilen kuşak ismidir. Z kuşağı teknoloji kullanımının en zirvede olduğu bir çağda dünyaya gelmişlerdir. Z kuşağı mahalle arkadaşlıkları kurmak yerine internet aracılığı ile sosyalleşmeyi tercih eden bir nesildir. Z Kuşağı, sanal dünyanın olumsuz sonuçlarından çekinmezler.

- Teknoloji aracılığıyla sürekli iletişim kanalları açıkken yalnız bir yaşam benimsemesi beklenen kuşak •
- Kendilerini iyi ifade eder ve tercihlerini açıkça ortaya koyarlar. •
- Geleneksellikten uzak •
- Teknoloji onların bir parçası •
- Tatminsiz •
- Yaratıcı •
- Özgürlüğüne düşkün, sadakatsiz ve tatminsizdirler. •
- Sosyalliği ve çalışmayı çok sevmezler. •
- Otoriteye karşı saldırgan •

Z Kuşağı üyeleri, diğer kuşaklara nazaran istedikleri her şeye anında ulaşabildikleri için sahip olduklarına değer vermezler. Bu kuşak iş ile özel hayatı arasındaki dengeye diğer kuşaklardan daha çok önem vermektedir.

Z kuşağı üyeleri ayrıca, teknolojiye duyarlı, özellikle yenilikçi ve kalıcı bir değişim arayışı içinde olmaları ile öne çıkmaktadırlar. Akıllı telefonlar, tabletler ve nesnelerin interneti üzerinden sürekli bağlıdırlar. Çok hoşgörülüdürler, özgüvenleri yüksektir. Yazılı iletişim formlarını sözlü olanlara tercih eden Z kuşağı üyeleri, diğer tüm nesillerden daha fazla bilgiye erişebilmektedirler
(Chaney vd. 2017:182).

Sonuç:

İstikrarlı, ekonomik refah yılları içerisinde yaşayan kişilerle; sıkıntılı, sosyal problemlerin, kıtlık vb. durumların olduğu yıllarda yaşayan kişilerin özellikleri arasında farklılıklar olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle Türkiye'nin zorlu zamanlardan geçerek gerek ekonomik gerek toplum refahı anlamında ulaştığı durum, Y Kuşağı gençlerinin sahip olduğu imkânların dönemin şartlarından kaynaklandığını göstermektedir. Oysa X Kuşağı üyeleri çocukluk ve gençlik dönemlerini kıt imkânların yönetimi ile geçirmişlerdir. Şuan çalışma hayatında yüz yüze gelen dört kuşak bulunmaktadır. Bu kuşaklar, özellikle son yıllarda iyice dillendirilmeye başlayan kuşak farklılıkları olgusunu, sosyal hayattan çalışma hayatına taşıyarak iş yerlerinde sadece kuşak çatışmasına değil, aynı zamanda farklı bakış açılarından kaynaklanan yeni çalışma metotlarının gelişmesine de neden olmuşlardır.

Sessiz Kuşak, Ekonomik Kriz veya II. Dünya Savaşı dönemlerinin çocuklarıdır. Kaliteyi önemseyen, sabırlı, vatansever, tutucu, yeniliklere kapalı ve değişim istemeyen bireylerdir. Finansal güvenliğini sağlamaya çalışan bu kuşağın davranışlarının temeli ekonomik bunalım dönemindeki deneyimlerine dayanmaktadır (Ağlargoğlu, 2017:176). II. Dünya Savaşı sonrası kuşağı olarak adlandırılan Bebek Patlaması Kuşağı o dönemlerde tüketim toplumunun içine giremedikleri için belirli bir tüketici profili çizmekten uzak kalmış, daha çok kitlesel tüketim ve pazarlamanın izlerini yansıtmaktadırlar. Ardından gelen X Kuşağı bireyleri teknoloji çağında doğdukları için bir yandan teknolojinin de etkisiyle daha donanımlı bireyler haline gelmiştir. Ayrıca X Kuşağı, tüketimin kitlesellikten uzaklaştığı ve sosyal pazarlama anlayışının ön plana çıkmaya başladığı döneme tanıklık etmiştir.

Bilgi çağının şekillendirdiği Y Kuşağı sadakat duygusundan uzak, bireyci, tüketimci sıfatlarına sahip olmanın dışında etik, sosyal sorumluluk gibi kavramlara da sahip çıkan bir profil çizmektedir. Yaşamlarını yeni dönemin ideolojileri olan bu olumlu kavramlar ile bütünleştirerek tüketici kimliklerini bu değerler üzerine inşa etmektedirler. İnternetin ve modern çağın kuşağı olan Z Kuşağı hem günümüz tüketiminden etkilenen hem de tüketim trendlerini belirleyen kuşak olarak adlandırılmaktadır. (Altuntuğ, 2012:204).

Yusuf DALKILIÇ
Kastamonu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Yüksek Lisans
Anadolu Üniversitesi, Sosyoloji

KAYNAKÇA

- Acilioğlu, İ. (2017). İşte Y Kuşağı, 2. Baskı, Elma Yayınevi, Ankara.
- Ağlargoğlu, F. (2017). Kuşaklararası Sosyal Medya. Özkoç, H. H., ve Bayraktaroğlu F. (Ed.). Kuşak Kavramına Disiplinler Arası Bakış. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Altuntuğ, N. (2012). "Kuşaktan Kuşağa Tüketim Olgusu ve Geleceğin Tüketici Profili", Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4 (1):203-212.
- Chaney, D., Touzani, M & Slimane, K. B. (2017). "Marketing to the (new) generations: summary and perspectives", Journal of Strategic Marketing, 25 (3), 179-189
- Dijital Ajanslar, (2013). "Y Kuşağı ve Özellikleri", <https://www.dijitalajanslar.com/y-kusagi/>, (Erişim Tarihi: 02.08.2019).
- ETLİCAN, Gizem (2012). X ve Y Kuşaklarının Online Eğitim Teknolojilerine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması, İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- LOWER, J. Brace Yourself Here Comes Generation Y, Critical Care Nurse, 28 (5),2008, s. 80-85.
- Sanoğlu, E. B. (2018). Y'leri Anla, Değiştirme: Kurumsal Hayatta Milenyum Kuşağı ve İletişim, 1.Baskı, Hümanist Yayınları, İstanbul.
- Topçuoğlu, C. (2007). "İyide Kim Bu Y'ler?", Reklamcılar Derneği Dergisi, Ağustos 2007, 5, s. 1-12

USTAM

Ustam!
İmsağa kırk bir dakika kala; hayatımdaki piranaları, alnımda havuz yapmış
bilgilere, zehrini akıtmayı hedef edinmiş yılanları düşünüyorum.
Canım daralıyor...
Canım usanıyor...
Güne yayılmış iki litre suya hayallerimi paylaşıyorum.
Gözlerim namaz vaktinde. Ellerim yazmakla meşgul.
Kalbim cayır cayır yanıyor.
Ayaklarım üşüyor; örtünmek, gizlenmek istiyorum.
Her yürüyüş bir necaseti söküp atsa da geçecek gibi görünmüyor bu nasır;
nal gibi çakılı kalmış topuğuma.
“Bahanelerim” su toplamış parmaklarımda, bir adım atsam patlayacak ve
yayılacak pis kokular.
“Durayım!” dedim şimdilik.
“Susayım!” dedim eylem vaktine kadar.
Gizlenip hayallerimin içinde, “Unutulayım!” dedim gerçekler nezdinde.
“Bakayım!” dedim yaşanmışlıklarına, rüyamda dublörümü görene kadar:
Nefes almak için rolden role atlayan ruhumu eşeliyorum.
Görülen yüz benim değilse ben kimin eseriydim “Yaşadım!” dediğim
şeylerle?
Litre ayarlı fıçıyı, önüne gelene dökecek kadar doldurmuşuz
Ne iyi bilirdim oysa ellerimden en güzel tutanın ben olduğumu.
Rotasını çözemeyen bu akla en iyi tahammül edenin ben olduğumu.
En kusurlu uzvuna en ağır eleştiri kadar en iyi teselliye verenin yine ben
olduğumu ne iyi bilirdim.

“Kendine yetebilmek” mücadelesi veriyoruz ya hani Üstadım,
teslim olmanın özgürlüğünü şarkı halinde ne iyi söyledim oysa.
Karanlığın kuytu saatlerinde güçlü olmak için topladığımız tüm enerjilere,
lanet etmenin cazibesini ne iyi resmederdim.

Ulu orta, utanmadan gösterilmiş yaraların gizli ve kutsal amaçları olduğunu
ne iyi savunurdum.
Bilirdim, bilirmişim güya.
Ne biliyorsam artık bilgimi kendimden başkasına teslim etmişim.
Hayatımı ısmarladığım dublör ey!
Tabirin tarife yetersiz...
Başımda yaratıklar, gözümde uyku.
Yalancı fecirleri aştım.
Beyaz ışık yayılmakta ufukta.
Ustam! Sen çekiç al ben örs.
Kaza namazları ağırlığınca
taşlara şekil verir gibi
demiri işler gibi...
Bir iş edelim, tamiri de tarifsiz olsun.
Göz ferî, Us râhı, menzili; yirmi dört vakit hazırda durmak olsun.

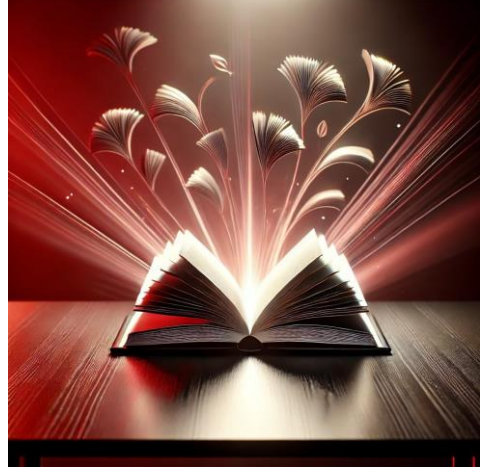
Hafız Birsen ÇAY

Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Sosyoloji

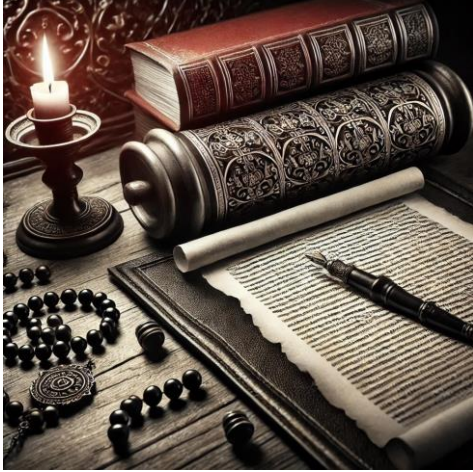
KONSERVE KUTUSU

Telefonum çalıyor ama acı acı değil. Biz plan yapaduralım, kader bildiğini okuyor her zamanki gibi. Telefondaki Zafer. Bir işi düşmüş bizi yanına çağırıyor. Tamam diyorum geliriz. Saat akşamın dördü. İşten kaytaranların kaçma zamanı yani. Kızılay'dan Sıhhiye'ye doğru yürürken, sol tarafta, her birinde bir otobüs dolusu insan bekleyen duraklar çekiyor dikkatimi. Duraklar görünüşüyle sırtarak diyor ki; "Birimizde uzunca bekleyecek ve bir otobüse bineceksin. Feleğin şaşacak, imanının gevreyecek." Sıhhiye'de öyle de oluyor gerçekten. Önce otobüslerden biri bizi görmezden geliyor. Karnını gereğinden fazla doyurmuş obur bir fil gibi güçlükle hareket ediyor. Kornasını öttürerek nefes nefese, kapısını bile açmadan çekip gidiyor önümüzden. Arkasından küskün ve çaresiz bakakalıyoruz. Sonrasında yine karnı tıka basa dolu bir fil daha geliyor duruşa. Ama bu daha da maymun iştahlı. Sigara niyetine bizi içer mi diyerek yaklaşıyoruz ön kapıya. Güçlükle adımımızı atıyoruz içeri. Şoförün yüzünü görebilen cennetlik. Hareket ettiğimizde değil tutunacak, dokunacak yer bile yok. Oturacak bir yer bulmuş ayrıcalıklı kesim, kalabalık meydanda tahtına kurulmuş bir hükümdar gibi hissediyor olmalı.

Çocuklu kadınlar bile ayakta kaldığına göre kimsenin tahtından olmaya niyeti yok. Biz biçarelerse, hiç değilse yaslanacak bir duvar dibi umuduyla santim santim ilerliyoruz koridorda. Cam kenarlarının ikinci sınıf yolcuları yerlerine çivilenmiş gibiler. İnecekleri yere gelmeden kimse onları yerlerinden sökemez. Araç bir durağa yanaştığında, ikinci sınıflardan biri tahliye sevinciyle yerini terk ediyor. Üçüncü sınıflardan oraya yakın olan benim. Hemen harekete geçip terfiimi kapıyorum ama keyfim uzun sürmüyor. İkinci sınıfa terfi edememiş bir genç kız, otobüs her fren yaptığında, düzgün yığılmamış bir yorgan seti gibi göçüp geliyor üzerime. Boyu çok da uzun olmadığından tavandaki demire erişemiyor olmalı. Omzuna dokunup, "yer değiştirelim mi?" Diyorum. Teşekkür ederek yerime terfi ediyor. Bense, yeniden üçüncü sınıfların arasına geçiyorum. Genç kız, başına geleni haber vermek zorundaymış gibi acilen telefonuna sarılıp, otobüsten sanal dünyaya bir pencere açıyor. Biz üçüncü sınıflarsa, tavandaki demire iki elimizle sarılmış, toplamda yirmi santimetrekarelik alanlarımızda maymunları andırıyoruz. Kollar yukarıda, kafa sağa sola dönüyor, bizler elimizde olmadan sallanıp duruyoruz. Otobüs her durakta duruyor, orta kapı açılıyor ama inen yok. Evinin salonundaymış da torunlarını fırçalıyormuş gibi yüksek perdeden çemkiriyor bir ihtiyar adam.

"İnmeyecekseniz basmayın şu düğmeye yav" Sonra suçluyu tespit etmişçesine. "Sen, dikkat et senin golum değişiyor herhal" Cevap veriyor bir başkası. "Burdan değil gardaş; şordan basıyollar." Bir kadın yanındakine dört yüz liralık fondöten kullandığından söz ediyor. Madem dört yüz liralık ürün kullanıyorsun, bu arabada ne işin var diyorum içimden. Hadi Avrupa olsa neyse ama ülkemizde bu işler böyle yürümüyor. Kompleksli kadın hızını alamamış devam ediyor. "Araba da tam zamanında bozuldu." Ah be kardeşim diye devam ediyor içimdeki ses. Üçyüzetmiş liralık fondöten alsaydın da otuz liraya bir taksiye binseydin ya. Hem bunca insana yediremeyeceğin havayı yanındakine ameliyatla enjekte ederdin.

Aklıma İstanbul'da ahlamlı yaptığımız bir yolculuk geliyor. Bağdat caddesine gidiyoruz. Aracın içinde bakımlı, burnundan kıl aldırmayacak şekilde kibirli tipler var. "Bakma bunların böyle cumhurbaşkanı gibi davrandıklarına" diyor. "Hepsi de buranın hizmetçileri, çocuk dadıları aslında. Buranın sakinleri kendi arabalarıyla gezerler çünkü." Otobüsümüz artık sadece duraklarda durmuyor. Gül gibi bir trafiğimiz var artık. Cepleri çikolata, bozuk para dolu bir yetişkinin etrafını saran çocuklar gibi sarıyor otobüsün etrafını otomobill-

er, kamyonetler, minibüsler. Bizim otobüs bastonlu ihtiyar edasıyla ancak ilerleyebiliyor. Hoparlörden sürekli arkaya ilerleyin diye çemkiren şoförümüz, bundan sıkılmış olacak ki, "Arkadan binenler; gartları gönderin" diye bağıyor. "Ben gönderdim ama kartım geri gelmedi" diye sesleniyor bir adam. Kartının insan ormanının üzerinden kanat çırpın bir kuş gibi kendine doğru yaklaştığını görünce susuyor. Kafamın içinde otobüsün durumunu konserve kutusuna benzetiyorum. Çocukluğumda annem cam şişelere konserve yapardı. Fasulyeler neredeyse taşacakmış gibi dururdu şişede. Zafer arıyor. "Geliyor musunuz?" diye soruyor. "Konserve kutusundayız. Şey pardon otobüsteyiz" diyorum. Zafer gülerek tamam diyor. Zafer'e giden yolda çekilen çile kutsaldır diyorum. Nihayet bizim de çilemiz dolup tahliye vaktimiz geliyor. Otobüsün kapısından dışarıya adımımızı atıyoruz. Bak diyorum Ferda'ya. Burası dünya diye bir yer. İçinde de oksijen diye bir şey var. Onu ciğerlerine çekiyorsun çok güzel oluyor. Derin bir nefes çekmemle hapsirmam aynı anda oluyor. "Fark ettim" diyor Ferda. "Oksijeni fazla çekince hapsiriyorsun." Ciğerime çektiğim şey egzoz dumanından başkası değil aslında. Yok yok; ama memlekete köye, ama başkaca bir kamp alanına, motor sesi yerine kuşların sesinin olduğu, araba yerine dere akan, rüzgarın toz yerine çiçek, kekik ve çam kokusu getirdiği, gerçek dünyaya birkaç günde olsa firar etmek lazım. Neyse canım, şunun şurasında mübarek haziran ayına ne kaldı.

Mustafa DOĞAN
Görme Engeli Olan Birey

KİTAP YORUMU

İŞİL KARPAT AKTUĞLU

Güçlü ve Başarılı Markalar İçin Temel İlkeler Marka Nedir?

Bir marka, yalnızca bir sembol değil, bir yaşamın kendine has bir ifadesidir. Düşündüğümüzde, hayatımızda karşılaştığımız her şey bir iz bırakır. Tıpkı bir şehirde dolaşırken gördüğümüz her bina, geçtiğimiz her cadde, dinlediğimiz her sokak sesi gibi. İşte markalar da böyle izler bırakır insanın dünyasında. İlk izlenimden itibaren kendini hissettirir ve bir anda zihnimize yerleşir. Bir markayı anlamak, aslında onun ardındaki hikâyeyi görmek demektir.

Marka dediğimiz şey, insan ruhunda bir duyguyu tetikler. Örneğin, bir koku bir markayı hatırlatabilir. Veya bir tasarım bir anda size geçmişte yaşadığınız bir anıyı çağırır. Bu bağlamda marka, bir köprü gibidir. Bir yandan ticari bir unsurdur, ama diğer yandan tamamen insana dokunan bir olgudur.

Markalar, duygusal olarak güçlü bağlar kurduklarında gerçek anlamda başarılı olurlar. Örneğin ULUDAĞ markası, yalnızca bir içecek değil; aynı zamanda nostalji, aile bağlarını ve mutluluk anlarını çağırıştıran bir simge haline gelmiştir. Kitapta da belirtildiği gibi, markaların bu duygusal bağı kurması, onların başarısında kritik bir öneme sahiptir.

Markalar, insanlar arasındaki bağları güçlendirir ya da kendi çevresinde bir topluluk oluşturur. Markalar tıpkı bir şehri oluşturan semboller gibidir; anıtlar, meydanlar ve sokaklar gibi. Şehir ne kadar derin, ne kadar anlamlıysa, marka da o kadar unutulmazdır. Bir şehirde her köşe bir hikâyeye anlatır, her bina geçmişe dair bir şeyler taşır. Marka da böyledir; her ürün, her tasarım bir duyguyu ifade eder, bir anıyı canlandırır. Bu yüzden marka, yalnızca tüketimle ilişkilendirilemez; o, insan hayatında kendine yer açan bir kimliktir. İnsan bir markayı sahiplendiğinde, aslında kendi hikayesine onu dahil eder. Marka, yaşamımızın görünmez dokusuna işlenir.

Marka ile İlgili Kavramlar – Marka Kişiliği Neden Önemlidir?

Marka kişiliği, bir markanın tüketiciyle kurduğu bağın kalbinde yer alır. Kitap bu noktada oldukça önemli bir vurgu yapıyor: Bir marka, tıpkı bir insan gibi, kişilik özelliklerine sahiptir ve bu kişilik özellikleri sayesinde hedef kitlesiyle bağ kurar. Örneğin, bir marka sıcak, güvenilir, samimi, eğlenceli ya da sofistike olabilir. Bu kişilik özellikleri, tüketiciye nasıl hitap ettiğinizi ve onların gözünde nasıl bir yere sahip olduğunuzu belirler.

Bu noktada, marka yöneticisinin en büyük sorumluluğu, markayı doğru şekilde konumlandırmak ve bu kişiliği tutarlı bir şekilde inşa etmektir.

İyi yönetilen bir marka kişiliği, tüketicinin markayla duygusal bir bağ kurmasına yardımcı olur. Bu da markanın sadık müşteriler kazanmasını sağlar. Kitap, marka sadakatinin yalnızca ürün kalitesiyle değil, markanın kişiliği ve sunduğu duygusal deneyimle doğrudan bağlantılı olduğunu vurguluyor.

Marka Yönetimi Kavramı ve Önemi

Marka yönetimi, büyük bir şehrin yönetimine benzer. Tüm sokakların aydınlatıldığından, her köşenin insanlara güven verdiğinden emin olmak gibi bir şeydir. Marka yöneticileri, markalarının bu karmaşık dünyada doğru bir şekilde yön bulmasını sağlar. Ama bu kolay bir iş değildir. Bir markayı yönetmek, yalnızca onun görünürlüğünü artırmak değildir. Aynı zamanda onun ruhunu korumaktır. Bu bölüm, bana markaların aslında birer varlık olduğunu hatırlatıyor. Onların bir ömrü var; onlar da doğar, büyür ve gelişir. Marka yönetimi, bu büyümeyi sürdürülebilir kılma sanatıdır. Markayı doğru ellerde tutmak, onun özünü kaybetmeden gelişmesini sağlamaktır. Çünkü bir marka, sadece bugünü değil, geleceği de temsil eder. Marka yönetimi, bu yüzden bir vizyon işidir. Geleceği görebilmek, riskleri öngörebilmek ve markayı her zaman bir adım önde tutabilmek gerekir. Marka yönetiminin önemi, insan yaşamına etkisinde saklıdır. İnsanlar markalar aracılığıyla hayaller kurar, kendilerini ifade eder. Marka yönetimi, bu hayallerin devamlılığını sağlamaktır. Bir şehirde yaşayan insanlar için nasıl ki o şehrin iyi yönetilmesi önemliyse, bir markanın tüketicileri için de markanın doğru yönetilmesi o kadar önemlidir. Çünkü doğru yönetilen bir marka, tüketicilerle güçlü bağlar kurar.

Marka imajı, bir aynadır. Nasıl ki bir şehirde gezerken gördüğümüz her detay bize şehrin ruhunu anlatıyorsa, marka imajı da aynı şeyi yapar. Örneğin, bir şehri düşündüğümüzde onun renkleri, binaları, kültürü aklımıza gelir. Markalar da böyle bir his bırakır. Onun renkleri, tasarımı ve mesajı, bize markanın dünyasını gösterir. Bu yüzden bir markanın imajı, onun ruhudur. Bir insanın karakteri ne ise, bir markanın imajı da odur. O imaj, markanın nasıl algılandığını belirler.

Sadakat... Bu kavram, markalarla ilişkimizin temel taşıdır. Bir markaya sadık olmak, ona güvenmek demektir. Sadakat, tıpkı bir şehri sevmek gibi bir şeydir. Neden bazı şehirlerde kendimizi daha huzurlu hissederiz? Çünkü orada bir aidiyet duygusu vardır. Markalar da böyledir. Sadık olduğumuz markalar, tıpkı güven duyduğumuz insanlar gibi hayatımızda kalıcı bir yer edinir. Bu sadakat, bir markayı diğerlerinden ayırır, ona farklı bir değer katar. Belki de bu yüzden, sadakat bir markanın en büyük başarısıdır.

Marka değeri ise insanın hissettiği bağlılığın bir ölçüsüdür. Bir şehrin değerini nasıl binalar değil, o şehirde yaşananlar belirliyorsa, bir markanın değerini de ürünleri değil, insanlara kattığı hisler belirler. Marka değeri, insanın o marka ile yaşadığı deneyimlerin toplamıdır. Bu değer, sadece parayla ölçülemez. O, kalbinizde bıraktığı izlerle, aklınızda yer eden hatıralarla ölçülür. İşte bu yüzden, bir markanın gerçek değeri, onun insan ruhunda ne kadar derin bir yer edindiğiyle ilgilidir.

Marka Yönetimi Kavramı ve Önemi – Stratejik Düşünce ve Vizyon

Marka yönetimi, sadece bir iş stratejisi değil, aynı zamanda bir vizyon ve uzun vadeli bir süreçtir. Kitap bu noktada marka yönetiminin önemini vurgularken, markaların pazardaki uzun vadeli varlığını sürdürebilmesi için bu sürecin ne kadar kritik olduğunu gösteriyor. Bir marka yöneticisi, markanın yalnızca bugünkü performansını değil, gelecekteki pozisyonunu da düşünmek zorundadır. Örneğin, BAYKAR'ın başarısı, kısa vadeli kâr hedeflerine dayalı bir stratejiyle değil, uzun vadeli ülkenin geleceğini merkeze alan bir yaklaşımla bugünlere gelmiştir. Kitapta vurgulanan marka yönetimi ilkeleri de bu doğrultuda ilerlemektedir; marka yönetimi, yalnızca ticari başarıyı değil, aynı zamanda uzun vadede markanın itibarını ve müşteri sadakatini inşa eder.

Marka Yöneticiliği:

Marka Yönetiminde Liderlik ve Vizyonun Rolü

Marka yöneticisinin rolü, tıpkı bir orkestra şefi gibidir. Her bir öğeyi uyum içinde yönetmek, markanın tüm unsurlarını bir araya getirerek tutarlı bir kimlik oluşturmak, bu kişinin en önemli sorumluluğudur. Marka yöneticileri, markanın imajını, müşteri ilişkilerini, pazarlama stratejilerini ve daha birçok unsuru yönetirken stratejik düşünebilmeli ve aynı zamanda yaratıcı olmalıdır.

Bu açıdan bakıldığında, marka yönetimi yalnızca rakamsal hedeflerle ölçülen bir başarı hikâyesi değildir. Markayı yöneten kişinin vizyonu, stratejik becerileri ve liderlik yetenekleri, markanın başarısında hayati bir rol oynar.

Marka Yönetimi Süreci – Uzun Vadeli Planlama ve Stratejik Yönetim

Marka yönetimi süreci, yalnızca anlık kararlarla değil, uzun vadeli stratejik planlarla şekillenir. Kitapta da belirtildiği gibi, bir markanın büyümesi ve sürdürülebilirliği, dikkatli bir planlama gerektirir. Bu planlama süreci, markanın değerlerinin, misyonunun ve hedeflerinin belirlenmesiyle başlar. İyi bir marka yönetimi süreci, markayı kısa vadeli piyasa dalgalanmalarına karşı korur. Örneğin, ekonomik krizler ya da sektördeki ani değişimler, bir markayı tehdit edebilir. Ancak güçlü bir marka yönetimi süreci, bu tür krizlerle başa çıkmayı sağlar. Burada önemli olan, markanın yalnızca bir ürün ya da hizmet satmaktan öte, uzun vadeli bir değer sunma stratejisine sahip olmasıdır. Bu süreçte ayrıca, markanın sürekli yenilikçi olması ve tüketici ihtiyaçlarına göre kendini güncellemesi gerekir. Kitap, bu noktada markaların değişen tüketici davranışlarını nasıl analiz etmesi ve bu davranışlara uygun stratejiler geliştirmesi gerektiği üzerinde duruyor.

Çevresel Koşullar – Rekabet, Teknoloji ve Globalleşmenin Marka Üzerindeki Etkileri

Çevresel koşullar, bir markanın başarısında çok önemli bir rol oynar. Pazarın yapısı, rekabet koşulları, teknolojik gelişmeler ve globalleşme gibi dış etkenler, marka yönetiminde göz ardı edilemez unsurlardır. Kitap, bu koşulların markayı nasıl etkilediğini ve markanın bu değişimlere nasıl ayak uydurması gerektiğini anlatıyor.

Özellikle rekabetin yoğun olduğu sektörlerde, markalar kendilerini farklılaştırmak zorundadır. Bu farklılaşma, yalnızca ürün özellikleriyle değil, aynı zamanda marka değerleri, müşteri ilişkileri ve pazarlama stratejileriyle de sağlanır. Ayrıca teknolojik gelişmeler, markaların yenilikçi çözümler sunmasını zorunlu kılar. Örneğin, e-ticaretin hızla yaygınlaşması, perakende markalarını dijital dönüşüme zorlamıştır.

Marka Stratejilerinin Belirlenmesi – Markayı Konumlandırma Sanatı

Marka stratejileri, markanın başarısını doğrudan etkileyen unsurlardır. Doğru bir strateji, markayı rakiplerinden farklı kılar ve hedef kitlesine etkili bir şekilde ulaşmasını sağlar. Kitap, marka stratejilerinin nasıl belirleneceğini ve bir markanın nasıl konumlandırılacağını detaylı bir şekilde ele alıyor. Bu stratejilerin belirlenmesi aşamasında, markanın hedef kitlesinin beklentileri, pazarın dinamikleri ve rakiplerin pozisyonları dikkate alınmalıdır. Ayrıca marka yöneticisi, markanın mesajını net bir şekilde tanımlamalı ve bu mesajı tutarlı bir şekilde iletmelidir.

Ali IŞIK

Kastamonu Üniversitesi, Gazetecilik

KİM SÁKÁÎ fî

*Göremiyorsam, bir adım ötemde olanı fark edemiyorsam ben mi?
Sana verilen nimetleri görmezden geliyorsan sen mi?*

*Duyamıyorsam, kuşların cıvıltısını, insanların sesini hissedemiyorsam ben mi?
Duyman gereken Ezan-ı Bilal'i, Marş-ı İstiklal'i duymazdan geliyorsan sen mi?*

*Koşamıyorsam, kırlarda bahçelerde çılgınca oynayamıyorsam ben mi?
Helali unutup haram peşinde delice koşuyorsan sen mi?*

*Konuşamıyorsam, aşkımı sevgimi, isyanımı haykıramıyorsam ben mi?
Dilini yalana yuva yaptıysan sen mi?*

*Ben görmem duymam, koşmam konuşmam,
engelliyim*

*Ne diyeyim kendime sağlım mı?
Şimdi sen kendini düşün arkadaşım:
Sağlam mısın yoksa sakat mı?*

Necati KORKMAZER
Görme Engelli
KAGED Başk. Yard.

DÜN AYASOFYA, BUGÜN EMEVİ, YARIN AKSA

Tarihsel Perspektiften Medeniyetin Mühürleri

Ayasofya, Emevi Camii ve Mescid-i Aksa... Bu yapılar, sadece ibadethane olmanın ötesinde medeniyetlerin çatışma ve uzlaşma alanları olarak tarihin mühürlenmiş mekanlarıdır. Dünya tarihinin akışının yeniden şekillendiği zamanlarda bu yapılar, hem sembol hem de stratejik hedef olmuştur. İstanbul'un fethinden sonra Ayasofya'nın camiye dönüştürülmesi, bir medeniyetin zaferi ve diğerinin sönüşü olarak yorumlanmıştır. Bugün Emevi Camii ve Mescid-i Aksa üzerindeki tartışmalar, benzer şekilde hem tarihsel hem de jeopolitik gerilimleri yansıtmaktadır.

Bu tarihi mekanlar, dini ve kültürel özelliklerinin ötesinde, şan ve şöhreti yüzyıllar boyunca taşımış; farklı uygarlıkların mirası olarak algılanmıştır. Ayasofya, Roma'dan Osmanlı'ya uzanan bir köprü; Emevi Camii, Endülüs'ten Levant'a bir medeniyet işareti; Mescid-i Aksa ise tüm semavi dinlerin kutsallığını barındıran eşsiz bir şaheser olmuştur. Bu miras, sürekli olarak yeniden yorumlanmakta ve geleceğe taşınmaktadır.

Ayasofya: Tarih'in Yeniden Yorumlanması

Ayasofya'nın 2020'de yeniden cami için değil, tüm dünya için önemli Türkiye'nin tarihsel mirasını liğini ön plana çıkarma id-bu adım, uluslararası neden oldu. Batı düzenin sorgulanması dünyası bunu Türki-davet olarak algıladı. Ayasofya'nın bu yenid-ye'nin milli bağımsızlık tikadaki yeni yönelim-bir örnektir. Aynı zaman-ve dinlere açık bir müze dönüşün simgesi olarak da de-ce mimari bir mekânın değil, lirlleme iradesinin ifadesidir.

ieye dönüştürülmesi, sadece Türkiye bir sembolik adımdır. Bu karar, sahiplenme ve kültürel zengin-diasını güçlendirdi. Ancak arenada tartışmalara da yası, bu hamleyi seküler olarak görürken, İslam ye'nin liderlik rolüne bir

en tanımlanışı, Türki-vurgusunu ve dış poli-lerini destekleyen önemli da, bu adım, tüm ırk, dil kimliğinden, öz kimliğine algılanmıştır. Bu değişim, sa-bir milletin kendi geleceğini be-

Emevi Camii ve Türkiye'nin Ortadoğu'daki Rolü

Bugün, Emevi Camii çevresinde yaşanan gerilimler, Suriye iç savaşının ve Ortadoğu'daki çatışmanın bir parçasıdır. Türkiye'nin burada oynadığı rol, hem insani yardımlar hem de bölgesel barışın sağlanmasına yönelik çabalarla öne çıkmıştır. Ancak, Suriye rejimi ve diğer bölge aktörleri arasındaki çıkar çatışmaları, Emevi Camii'ni bir "siyasi sembol" haline getirmiştir. Türkiye'nin bu konudaki hassasiyeti, tarihsel ve dini mirasa sahip çıkma çabasından kaynaklanmaktadır.

Aynı zamanda, Emevi Camii, tüm Ortadoğu'nun kalbindeki tarihsel hafızanın bir parçasıdır. Bu bölgeyi etkileyen sürekli güç mücadeleleri ve hegemonya savaşları, dini mirasın korunması ihtiyacını daha da artırmaktadır. Türkiye'nin çözüm odaklı diplomasi girişimleri ve barışın tesisi konusundaki aktif politikaları, bu şanlı caminin de gelecekte daha fazla anlam kazanmasını sağlayacaktır.

Mescid-i Aksa ve Filistin

Mescid-i Aksa, sadece bir ibadethane değil, Filistin davasının ve uluslararası adalet arayışının bir sembolü haline gelmiştir. Türkiye, Filistin’de yaşanan zulmü defalarca uluslararası arenada dile getirerek, mazlum halkın yanında olmuştur. Özellikle Galata Köprüsü’nden çıkan Filistin dayanışma yürüyüşü, Türkiye halkının bu konuda ne kadar hassas olduğunu göstermiştir. Filistin’deki son gelişmeler, çözümden çok çatışmayı besleyen politikaların etkisinde kalmıştır.

Mescid-i Aksa, sadece bir ülkenin ya da halkın değil, tüm insanlığın ortak sorumluluğudur. Bu yapının korunması ve saygıyla yaşatılması, Filistin halkının adil bir barışın parçası olmasıyla mümkün olabilir. Türkiye’nin bu konuda yürüttüğü çok boyutlu diplomasisi, sadece bölgesel değil, küresel çözüm arayışlarına örnek teşkil etmektedir.

Türkiye’nin Politika ve Stratejisi

Türkiye’nin, bu tarihi ve dini merkezler konusunda izlediği politika, hem coğrafi konumunun hem de tarihsel mirasının önemini ortaya koymaktadır. Türkiye, Balkanlar’dan Kafkaslar’a, Ortadoğu’dan Kuzey Afrika’ya kadar geniş bir coğrafyada etkinliğini hissettirmektedir. Ayasofya’nın yeniden cami olarak açılması, bu etkinin bir parçası olarak yorumlanabilir.

Türkiye’nin stratejik derinliği, sadece askeri ve ekonomik gücü ile değil, aynı zamanda tarihî mirasını koruma ve bu mirası uluslararası alana taşıma yeteneği ile de öne çıkmaktadır. Bu, tüm milletlerin ortak mirası olan medeniyet izlerini geleceğe taşıma sorumluluğuyla uyumludur. Türkiye’nin bu sorumluluk bilinci, sadece bölgesel bir liderlik değil, küresel bir vizyonu da içermektedir.

Bunun yanı sıra, Türkiye’nin geliştirdiği savunma sanayi projeleri ve enerji politikaları, bölgedeki etkinliğini artırmıştır. Özellikle Bayraktar SİHA’lar ve Akıncı gibi ileri teknoloji ürünler, Türkiye’nin bölgesel caydırıcılığını artırarak diplomatik masada elini güçlendirmiştir. Enerji geçiş yollarının kavşak noktası olan Türkiye, bu stratejik avantajını hem kendi kalkınması hem de bölge barışı için kullanmaktadır. TANAP gibi projeler, Türkiye’nin enerji güvenliği alanındaki rolünü pekiştirmiştir.

Türkiye ayrıca, insani yardımlar ve kalkınma projeleriyle yumuşak gücünü ön plana çıkarmaktadır. TİKA aracılığıyla birçok ülkede sağlık, eğitim ve altyapı projeleri gerçekleştirilmiştir. Bu girişimler, Türkiye’nin sadece askeri ve ekonomik değil, insani bir liderlik anlayışıyla hareket ettiğini de göstermektedir. Türkiye’nin, tarihi bağlarına dayanan bu çok boyutlu politikaları, dünya sahnesinde özgün bir konum edinmesini sağlamaktadır.

Sonuç: Yarının Umudu

Ayasofya, Emevi Camii ve Mescid-i Aksa, sadece geçmişin izlerini değil, geleceğin umutlarını da taşıyan yapılardır. Türkiye, bu yapılara sahip çıkışıyla sadece kendi tarihine, dinine değil, aynı zamanda tüm insanlık mirasına da katkı sağlamaktadır. Dün Ayasofya ile başlayan yolculuk, bugün Emevi Camii ve yarın Mescid-i Aksa ile devam etmektedir. Bu yolculuk, medeniyetlerin barış ve uzlaşma içinde bulunduğu bir geleceğin inşası için önemli bir adımdır.

Medeniyetler, ancak birbirine saygı duyduklarında büyür ve gelecek, barışın öncülük ettiği bir dünyada yeşerir. Türkiye’nin öncü konumda olacağı, sevginin ve barışın dünyaya hakim olacağı günlerin gelmesi dileğiyle...

Yunus AKYILDIZ

Görev ve Misyon

Göreviniz süresince gençlik ve spor alanında hangi temel hedefleri gerçekleştirmeyi planlıyorsunuz?

Gençlik ve Spor Bakanlığımızın misyonu, gençlik ve spor alanlarında yenilikçi, rekabetçi ve sürdürülebilir politikalar üreterek bilimde, kültürde, sanatta ve sporda donanımlı gençler yetiştirmek; spor kültürünün geniş kitlelere yayılmasını teşvik ederek dünyada güçlü bir spor ülkesi olmaktadır. İl Müdürlüğü olarak bizler de bu misyonu şehrimizde güçlü bir şekilde temsil ediyor ve uyguluyoruz.

Gençlik Politikaları

Gençlerin sportif gelişimini desteklemek için yürütülen faaliyet ve projeler nelerdir?

Sporu sadece fiziksel bir aktivite olarak düşünmek yanlış olur. Aynı zamanda sosyolojik yapıyı şekillendiren önemli unsurlardan biridir. Spor sağlık yaşam, ekonomik ve sosyal uyuma katkılar sunarak daha bütünleşmiş toplumlar inşa etme de önemli bir rol oynamaktadır.

Spor faaliyetlerimizin temel hedefi profesyonel sporcu yetiştirmenin yanı sıra sporu günlük hayatın bir parçası haline getirmektir. Böylelikle sporla iç içe nesiller yetiştirirken aynı zamanda halk sağlığının korunması da hedeflenmektedir. Bu yüzden herkes için spor mottosunu önemsemekteyiz.

İl Merkezi ve ilçelerimizde bulunan 71 tesislerimizde kadrolu ve EYS kapsamında çalıştırdığımız antrenörlerimizle çocuk, genç ve yetişkinlere sağlıklı yaşam, bağımlılıkla mücadele, olumsuz alışkanlıkları önleyici faaliyetler, profesyonel spor, sporla zamanı iyi ve verimli kullanma kapsamında çeşitli hizmetler vermekteyiz. Spor tabanlı, Sokaklar Bizim (14-17 Yaş), Mahalle Ligi (14-17 Yaş), Evinin Sultanları (Yetişkin), Yetenek Tarama, Ana Lig gibi yürüttüğümüz projelerimiz bulunmaktadır. Okul Spor Faaliyetleri kapsamında çeşitli branşlarda faaliyetler gerçekleştirilerek binlerce gence ve çocuğa spor anlamında katkı vermekteyiz. Çocukların sportif beceri ve yeteneklerini keşfetmek amacıyla Yetenek Tarama projesi uygulanmaktadır. Bu projenin amacı ulusal ve uluslararası alanda başarı sağlayabilecek sporcuları tespit etmek ve yeteneklerini geliştirmektir.

Gençlik merkezlerinin üniversite öğrencilerine sunduğu fırsatlar hakkında bilgi verebilir misiniz? Akademik çalışmalar yapan gençlere yönelik destek programlarınız var mı?

Üniversite kampüsü içinde genç ofisimiz bulunuyor. Burası gençlerin olumlu yönde vakit geçireceği, çay içebileceği, kitap okuyabileceği, ders çalışabileceği, arkadaşlık bağlarının kuvvetleneceği bir alan. Aynı zamanda bu ofisimiz de çeşitli sosyo-kültürel, akademik destekli faaliyetler yapılmaktadır.

Gençlik Merkezlerimiz, gençlerin örgün eğitim müfredatı dışında kalan zamanlarını değerlendirebilmelerini her alanda beceri ve yetkinliklerini geliştirebilmelerini amaçlayan bir mekândır. Gençlik Merkezlerimiz "GSB Hep Yanında" motosu ile hareket etmektedir. Burada gençlere çok çeşitli imkânlar sunulmakta. Yarışmalardan sportif faaliyetlere, kurslardan sosyal sorumluluk projelerine, kişisel ve mesleki gelişim faaliyetlerinden çeşitli kurs ve atölyelere, psikolojik destekten manevi desteğe kadar ücretsiz bir şekilde hizmet vermekteyiz.

27

Bu noktada gençler için önem arz eden Vizyon Kulübü'nden bahsetmek istiyorum. Bu kulüp, gençlik merkezlerimizde uluslararası çalışmaların tanıtılması ve uygulanması, gençler için küresel fırsatların yerel düzeyde erişebilir olması adına çalışmalar yürütmektedir. Bu kulüpte farklı modüller yer almaktadır. Bu kulübe katılmak için gençlerimiz kendilerine en yakın gençlik merkezine başvurmaları yeterlidir.

Yine "Gençkod" projesi de gençler için önemsemiğimiz bir projemizdir. Bu proje ile yerel ihtiyaçların küresel gereksinimlerle birlikte reforme edilmesiyle sosyal ve dijital dönüşüme uyum sağlamak isteyen gençlerin inovatif düşünme ve yöntem geliştirme reflekslerini artırmayı hedef alır.

Gençlerin spor yapmaya olan ilgisini artırmak için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Yapılan araştırmalar günümüzde ailelerin geçmişe göre spora daha olumlu yaklaştığını ve yönlendirmek istediklerini göstermektedir. Ailenin küçük yaşta bir veya birçok branşta çocuğunu spora göndermesi, çocuğun sporla barışık büyümesini sağlıyor. Spor ile ilgilenen çocuk genç bir birey olduğunda çoğunlukla sporu hayatından çıkartmadığını görüyoruz. Sonuç olarak ailenin spora yaklaşımı bu konuda önem arz ediyor. Bizim hem gençlik merkezlerimiz hem de spor tesislerimiz gençlerin kullanımına sınırsız açık. Örneğin yüzme bilmeyen projesi uyguluyoruz. Çocuk veya gencin yüzme sporuna ilgisinin artması için bu projeyi önemsiyor ve profesyonelce uyguluyoruz. Bu sayede binlerce çocuk yüzme öğrendi. Spora ilgi arttırmak adına bize düşen ne varsa eksiksiz yapıyoruz diyebilirim.

Gençlik Merkezlerimizde "Dene yap" Atölyeleri ile Milli teknoloji hamlesine katkı sunuyor, E-spor projesi ile gençlerimizin dijital yetkinliklerini artırıyor, İklim Farkındalığı ve Gençlik Hareketi projesi ile de gençlerimizin eko sistemi korunması ve çevre dostu alışkanlığı kazanmalarında yardımcı oluyor, Genç UPSHIFT projesi ile gençlerin sosyal hayatlarında çevrelerinde fark ettikleri eksiklikleri, problemleri sosyal fayda sağlayacak projelere dönüştürmelerine olanak sağlıyoruz.

Güncel Sorunlar ve Çözümler

Gençlerin sosyal medya ve teknoloji bağımlılığı gibi sorunlarıyla mücadele konusunda projeleriniz var mı?

Gençlik Merkezlerimiz ve Öğrenci Yurtlarımızda bağımlılıkla mücadele ile ilgili her iki eğitim-öğretim döneminde çeşitli bilgilendirme ve konferans çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca hem gençlik merkezlerimizde hem de yurtlarımızda gençlerimizin ders dışı zamanlarını olumlu değerlendirmek amacıyla temel yaşam becerilerini geliştirecek, ruhsal iyi olma hâllerini koruyacak ve güçlendirecek; akademik hayatlarına katkı sunacak eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler yapılmaktadır. Bunlar aynı zamanda bağımlılığı önleyici faaliyetler olarak da nitelendirilebilir.

Gençlik Merkezimizde "Sosyal Medyadan Sosyal Meydana" adında sosyal medya ve teknoloji bağımlılığına dikkat çeken, gençlerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımını sağlayarak hayatın içinde aktif bir şekilde yer almalarını sağlamayı hedefleyen bir proje yürütülmektedir.

Akademik ve Kültürel Destek

Gençlerin kültür ve sanat gelişimini destekleyen projelerinizden bahsedebilir misiniz?

Gençlik ve Spor Bakanlığımız “Biz Anadolu’yuz” Projesini, gençlerimizin kültürel mirasımızı yakından tanımaları ve gönüllülük bilincini artırıcı ve özendirici faaliyetlerde bulunmaları amacıyla hayata geçirdi. Kastamonu Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü olarak bu projeye bir dönem ev sahipliği yaptık. Farklı illerden gelerek Kastamonu’da buluşan gençler şehrin tarihi, kültürü ve sosyal yaşantısını yakından görme ve yaşama fırsatı buldular.

Medeniyet, Tarih ve Kültür kampları düzenleniyor. Bu vesile ile çeşitli illerden, kültürlerden gelen gençler kamp ile kaynaşıyor, kültür alışverişinde bulunuyor ve kardeşlik bağlarını kuvvetlendiriyor.

Gençlik Merkezlerimizde Türk Müziği, Şiir Okuma Yarışması, Tiyatro Yarışması, Bilgi Yarışması gibi çeşitli yarışmalar düzenliyoruz. Bu vesile ile gençlerin hem sanata ilgisini arttırmayı hedefliyor, hem de gençlere kendi yeteneklerini gösterme imkânı sağlıyoruz.

Aynı zamanda Gençlik Merkezi ve Yurtlarımızda şehre ait sanat kursları da açıyoruz. Örneğin Kayseri’den, Hakkâri’den, İzmir’den ve diğer illerden gelen gençlere Kastamonu Taş Baskı kursu açıyoruz ve onlara Kastamonu’dan bir iz bırakıyoruz.

29

Spor ve Fiziksel Aktivite

Üniversite öğrencileri için spor etkinliklerini daha erişilebilir hale getirmek için ne gibi adımlar atıyorsunuz?

Kastamonu, spor ve gençlik tesisleri anlamında iyi bir noktadadır. Tesislerimize ulaşım gayet kolay, ehlin de önemli ve görünür lojasyonlarındayız. Tesislerimiz kullanım anlamında haftanın yedi günü hizmet vermektedir. Ulaşım ve kullanım anlamında herhangi bir sorun yaşamayacak, gençlerin spor etkinliklerinden istifade edebilmesi için sadece tesislerimize gelmesi yeterli.

Özel bireylerin spor yapabilmesi için yürütülen projeleriniz var mı?

Elbette. Okul Sporları kapsamında birçok branta özel bireylere yönelik sportif faaliyetler gerçekleştiriyoruz. Çeşitli turnuvalar düzenlenmektedir. 3 Aralık Dünya Engelliler Günü gibi özel günlerde çeşitli aktiveler yapmaktayız. Spor tesis anlamında özellikle Merkez Spor Salonumuz özel bireylerin kullanımına daha yatkın bir tesistir.

Tavsiyeler ve Mesajlar

Gençlere yönelik bir mesajınız var mı?

Hep söyleriz; Gençler geleceğimizin mimarlarıdır. Gelecek bugündür. Biz bugün gençler için çalışacağız, onlar da ülkemizin bu gününde ve geleceğinde önemli roller alacaklar. Zaman çok kıymetli bir mefhumdur artık. Gençlere tavsiyem zamanını çok verimli bir şekilde geçirsinsinler, kullansınlar. Zamanı kendilerini geliştirmek için harcasınlar. Çantalarından kitap eksik olmasın. Fikir ve düşünce dünyalarını olgunlaştıracak dergilerin sayfalarını karıştırsınlar. Bir de tesislerimize ve gençlik merkezlerimizi ziyaret etmeyi, oraların imkânlarından yararlanmayı unutmasınlar. Kendilerini sporsuz bırakmasınlar. Sağlıklarına çok dikkat etsinler.

Sayın Müdürüm, kıymetli zamanınızı ayırdığınız için çok teşekkür ederim Güzel ve verimli bir sohbet oldu Ben teşekkür ederim. Gençlerimiz için ne yapsak azdır.

Efgan DAĞLI
Kastamonu Gençlik ve Spor İl Müdürü V.

Röportaj:
Songül Asdar
Yusuf Dalkılıç

BANA GEÇMİŞE VE YARALARA DAİR

Lügat parçalayan kelimalar ve kırbaçlar
Sınırları kuram ve karakter sanısını
Aradığım
Yeşili akan türbedar sokaklar
Çerçinin kırk yamalı bohçasında
Tamahkar fahişeler
Ölü çocuklarıyla
Aklımın yarıklarında kıvrılan cinler
Habis suyun lahdinde serap
Ve melekler

Lügat parçalayan kelimalar ve kırbaçlar
Yüzüne kapattığı peçe
Ancak bu kadar
Güzel kılar cüzzamlı yüzü
Ram olduğum mukaddesse
Yağız atlı süvari
Onun kafiye bozan aşkı
Harf-i cerhleri kurup dağıtan
Aşırılık
Alnımın çatağına kazınmış
Kızıldeniz'in evladı gibi

Lügat parçalayan kelimalar ve kırbaçlar
Kaybolan yıldızların annesi
Aslolan alaycı kahkahalar
Çınlayan şarkılar, nağmeler ve ağlayışlar
Ölüler ordusunu uyandırır
Lügat parçalayan kelimalar ve kırbaçlar
Harabeye dönmüş lisanım
Ölgün fırtınanın himayesinde tasalar
Sırtımda
Urganların ve kırbaçların
Azad ettiği mısralarla bertaraf oluyorum

Sevginur Kırmızıoğlu
KÜ Eğitim Fakültesi

LİSELERDE SOSYAL BİLİMLER ÖĞRETİMİNİN ÖNEMİ

Eğitim insanın en temel ihtiyacıdır. İnsan doğduğu andan itibaren sürekli yeni bir bilgi, beceri tutum ve davranış kazanır. Bu sürecin kurumsallaşması ile birlikte eğitim faaliyetini, yetişmiş olan neslin, yeni yetişen nesli belli hedefler doğrultusunda değiştirme süreci olarak tanımlamak mümkündür. Bu tanım içinde, eğitimin en önemli unsuru olan hedefler karşımıza çıkmaktadır. Her eğitim faaliyetinin bir hedefi, amacı, öğrenenlere kazandırmak istediği bir öğrenme çıktısı (kazanımı) vardır. Bunlar incelendiğinde eğitim faaliyetinin nasıl bir insan tipi yetiştirmek istediğine dair veriler elde edilebilir. Modern dönemde devletler, gelecekte toplumu şekillendirecek insanlarda bulunmasını istedikleri özellikleri, eğitim vasıtasıyla yetiştirme görevini üstlenmiş bulunmaktadır.

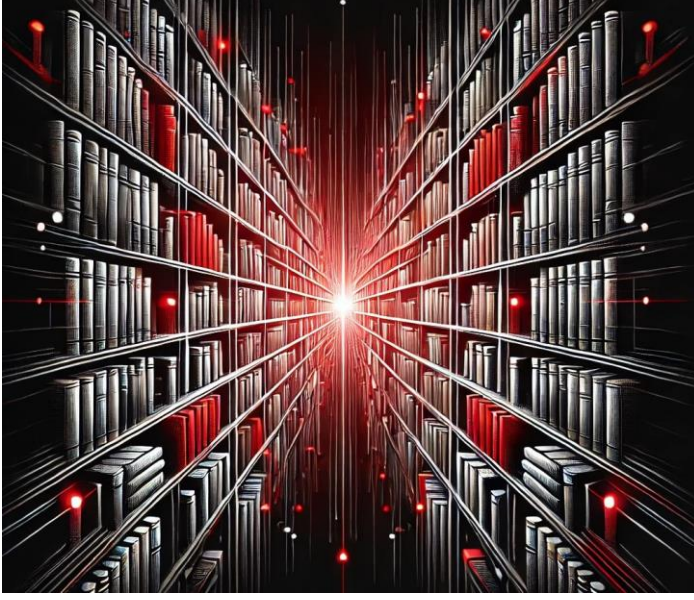
Hedeflenen insan tipinde pek çok faktör etkili olabilmektedir. Değişen şartlar, toplumun ihtiyaç duyduğu insanın yeterlikleri ve becerilerini değiştirmektedir. Bu farklılık eğitimin içeriğinde de değişiklik yapmayı gerektirir.

Günümüzde değişen dünya şartları ile eğitim, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerle eşzamanlı olarak yeni beceriler ve yetkinliklerle donatılmış, çağa ayak uydurabilen, uyumlu ve aktif bireyler yetiştirmeyi hedeflemekte ve buna bağlı olarak adımlar atılmaktadır. Bireylere eğitim yoluyla kazandırılması gereken çağın gerektirdiği beceriler, genel olarak 21. yüzyıl becerileri olarak ifade edilmektedir. Bu becerilerin kategorilendirmek adına yapılan çeşitli sınıflandırmaların temelinde yaratıcılık, iletişim, işbirliği eleştirel düşünme, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlıkları ve sosyal ve kültürel yeterlilikler yer almaktadır. Yine bu beceriler arasında ekip çalışması, kültürel duyarlılık, sosyallik, zorluklarla baş etme şeklinde kişilerarası; kişisel gelişim, öz yönetim, uyumluluk, zaman yönetimi, yaşam boyu öğrenme ve öz düzenleme gibi içsel beceriler vardır.

Üst düzey düşünce becerileri, dijital okuryazarlık ve hayat becerileri olarak üç ana gruba ayrılabilir. Bu becerilerde etkin, aktif ve katılımcı bireyler dikkat çekmektedir. Beceri Kazanım sürecinin ön plana çıktığı günümüzde eğitim programlarında sunulan temel beceriler yanında, özellikle günlük hayatın içerisinde örneklemeler ile birlikte verilebilecek, araştırma, problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılığı teşvik ve karar vermeye yönelik beceriler de ön plandadır. Bu becerilerin kazandırılması sürecinde sosyal bilgiler dersinin etkin bir misyonun olduğu görülmektedir. Daha geniş bir çerçeveden bakıldığında 21. yy becerilerini sosyal bilimler alanı ile ilişkilendirmek mümkündür.

Peki, o halde sosyal bilimler nedir?

Sosyal bilimler; en geniş anlamıyla, toplumun ve insanın davranışlarını ve içinde bulundukları dünyayı etkileme ve bu dünyadan etkilenme biçimlerini "sistematik" ve "objektif" olarak anlamaya ve açıklamaya çalışan bir disiplinler bütünüdür. Bu çerçevede bir toplumda işsizliğin nedenlerinden sağlık sistemindeki tıkanıklığa, insanların oy verme tutumlarından insanları neyin mutlu ettiğine kadar, insanı ve toplumu ilgilendiren her konunun sosyal bilimler alanına girdiği söylenebilir.

Sosyal Bilimler 19.yy. da fiziğin başını çektiği doğa bilimlerinin doğa felsefesinden doğması gibi, ahlak felsefesinden doğmuştur.⁸ Doğa bilimleri evrenin nasıl çalıştığını anlamaya çalışırken, sosyal bilimler insan ve onun içerisinde olduğu her türlü ilişkileri konu edinir. "İnsanın gelişimi, medeniyetlerin oluşumu, dil, edebiyat gibi alanları içine alan sosyal bilimlerin temel anlayışı ise incelediği olguların doğasını anlamaktır."

"Sosyal Bilimlerin konusu, gruplar içinde oluşan insan etkinliği, amacı ise; beşeri anlayışın gelişmesidir. Sosyal Bilimlerin temel amacı birbirine bağımlı, küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktadır."

34

İnsanların ve toplumların sürekli bir değişim içinde olmaları, onları karmaşık sorunlarla karşı karşıya getirir. Toplum içinde yaşayan bireylerin ihtiyaçları ile toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada bireylere gerekli bilgi ve becerileri kazandırmada Sosyal Bilimlere önemli görevler düşmektedir. Günümüzdeki sorunların temellerinde yer alan olumsuzlukların tarihsel boyutunu gösterip geleceği daha iyi planlamaya imkân veren sosyal bilimler, bireylerin ilerideki yaşantılarından sosyal, ekonomik ve siyasi kurumlara katılımıyla ilgili sorunlarını çözmelerine yardımcı olur.

Toplumsal bir kurum olarak okulun temel amacı, bireylere belirli bir değerler sistemi içerisinde bir kültürel mizaç kazandırma ve bu şekilde sadık yurttaşlar yetiştirmektir. Bu amaçlara ulaşmada okulun en temel dayanaklarından biri ise sosyal bilimler olmaktadır; çünkü sosyal bilimlerin temel konusu insan ve insanın meydana getirdiği kültürdür.

Eğitimin en temel işlevlerinden biri mevcut kültürü korumak ve bu kültürün planlı bir biçimde değişimine aracılık etmektir. Eğitim bu işlevini, okullar aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

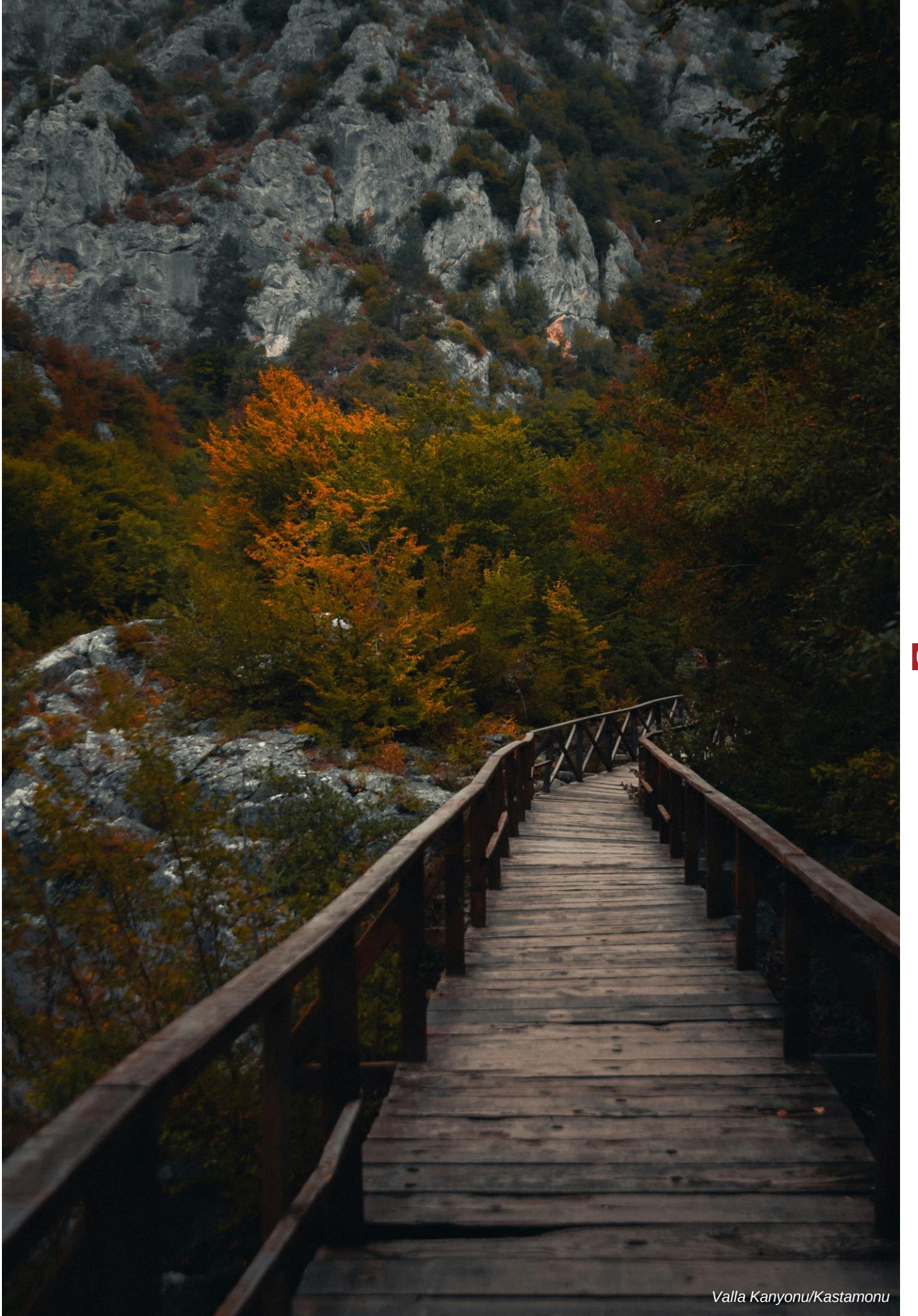
Okullar, hazırlanan programlar ile söz konusu işlevi yerine getirmeye çalışmaktadır.¹³ Sosyal bilimler ve 21. yy becerileri bir arada düşünüldüğünde, sosyal bilimlere ait disiplinlerin öğretiminin 21. yüzyıl becerilerini kapsayacak yetkinlikte hazırlanmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Sosyal bilimler öğretiminin bu önemine rağmen, geleneksel ve genel anlayış okullarda fen bilimleri disiplinlerinin daha önemli olduğu yönündedir. Nitekim sosyal bilimler liselerinin açılışından önce- belki de hala- okullarda fen bilimlerinin akademik başarı olarak 'iyi' (!) öğrencileri seçmesi ve kalan öğrencilerin sosyal sınıflara gönderilmesi şeklinde yaygın bir uygulama geçerlilik kazanmıştır.¹⁴ 21. yüzyıl becerilerini ölçtüğünü iddia eden PISA gibi uluslararası organizasyonlar bile sadece eleştirel düşünce, akıl yürütme gibi bilişsel içeriklere yönelmekte, kısacası tek kanatla uçmaya yeltenmektedirler. Ezberi aktarma devri sona erdiği kabul edilmekte, yeni bir eğitim ve okul teorisine ihtiyaç duyulduğu dillendirilmektedir. İnsan zekâsını incelemeye yönelik araştırmalar, her bir insanın ayrı bir zekâ türüne sahip olabileceğine dikkat çekerek 'çoklu zekâ' teorilerinden bahsetmektedir. Tüm bu gelişmeler içerisinde iyi öğrencilerin sadece fen bilimleri alanına yönlendirilmeye çalışılması oldukça eski bir zihniyetin ürünü olabilir. Bununla birlikte, 1940'lı yıllardan itibaren sosyal alanlarda başarılı öğrencilerin gidebileceği bir lise programı kültür ve eğitim çevrelerince zaman zaman dile getirilmiş, ancak 'Sosyal Bilimler Lisesi' adıyla ilk proje 2003-2004 eğitim-öğretim yılında uygulamaya geçirilebilmiştir. Böyle bir lisenin kuruluş amacı ise içinde bulunulan durumda sosyal bilimler ve edebiyat anlamında ihtiyaç duyulan üstün yetenekli bilim insanlarının yetişmesine kaynaklık etmek, dilini, dinini, kültürünü iyi tanıyan, onu benimsemiş nesiller yetiştirmek, bir yandan ise siyaset ve bürokrasiye bu özellikleri taşıyan, ona işlerlik kazandıracak nitelikli elemanlar yetiştirmek olduğu söylenilebilir.

Yaşanılan çağa uyum sağlayabilen katılımcı ve sorumluluk sahibi, bilinçli, duyarlı bireyler yetiştirebilmek noktasında beceri kazanımına yönelik planlanan sosyal bilimler öğretiminin özellikle günümüzdeki değeri çok daha fazladır. Hâlihazırda MEB ve UNICEF işbirliği ile hazırlanan K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli de öğrenenlerin sadece bilişsel ve akademik becerilerine odaklanmamakta, onların her alandaki ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu modelde öğrencilerde gerçekleştirilmesi gereken beceri setleri arasında kavramsal becerilerle birlikte sosyal- duygusal öğrenme becerileri de dikkat çekmektedir. Bu beceri seti, bireyin, kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan becerileri ifade etmektedir.

Aynı zamanda sosyal bilimler öğrencileri günümüzün eğitim anlayışında çok önemli bir yeri olan 'bilişsel esneklik' sahibi olabilmeleri için gerekli ortamı sunmaktadır. Bilişsel esneklik kavramı yaşadığımız değişikliklere uyum sağlayabilme becerimizi ifade eder. Çevresel durumlar değiştiğinde, doğal olarak bunlara vereceğimiz yanıtlar da değişir. Bir olayı farklı bakış açıları ile değerlendirebilmek, aynı anda birden fazla kavramı düşünebilmek veya birçok görevle ilgilenebilmek, yeni önerilere açık olabilmek, eski çözümlerimizi yeni sorunlara uyarlayabilmek ve işe yarayan çözümlerden vazgeçebilmek bilişsel esneklik kabiliyetimizle ilişkilidir.²¹ Esasen değişimin bu denli hızlı olduğu günümüzde, eğitimin yeni nesillere aktarabileceği en önemli becerilerden biri esneklik kavramı ile ifade edilmektedir. Sosyal bilimler disiplini ve sosyal bilimler lisesi öğretimi öğrencilerde bu becerinin geliştirilmesine katkı sunmaktadır.

Kaynağını ahlak felsefesinden alan sosyal bilimler, insan ve insanın faili olduğu her türlü ilişkiyi alanına konu etmektedir. Toplamların, değışime paralel olarak karşı karşıya kaldığı karmaşık sorunlarına, kamu yararına dayalı bilgiyle çözüm getirmesini, gençlerin; mantıklı, tutarlı ve yaşadığı topluma duyarlı kararlar alabilmesini desteklemektedir. Genç nesillerin bir yandan mevcut kültürünü ve manevi değerlerini korumak, öte yandan maruz kaldığı değışimi yapıcı bir boyutta inceleyerek kendi kültürüne taşımak için, sosyal bilimlere aracı olan eğitim kurumu, Sosyal Bilimler Liseleridir. Dolayısıyla bu kurumların 21.yüzyıl becerileriyle uyumlu müfredatının hazırlığında akademisyenlere ve öğretmenlerimize büyük görevler düşmektedir. Yaşadığı çağa uyumlu, çevresine duyarlı, geçmişinin bilincinde ve geleceğe yön verecek olan gençler, bu liselerde sosyal bilimler disipliniyle harmanlanacak, alanlarında yetkin bireyler olarak sağlam adımlarla yarınlara yürüyecektir.

Ankara Türk Telekom Sosyal Bilimler Lisesi

Hepimiz çocukluğumuzda yetişkin olmayı istemişizdir. Ah bir büyüsem de para kazansam, işe başlasam, arabamı alsam, evlensem... Uzadıkça uzar bu örnekler. Evet yetişkinliğe adım adım ilerlediğimiz şu günden sizlere sesleniyorum. Madem yetişkin olmak bu kadar güzelse, neden yetişkinler hep eskiyle hasret gidermeye çalışıyor?

Yetişkin olmak sorumluluk almak, sorunlarla kendi içinde savaşmak, en önemlisi belki de her zaman her yerde ağlayamamaktır. Siz hiç ortalık yerde ağlayan yetişkin gördünüz mü? Çok nadirdir. Bence ortalık yerde ağlayan insanlar ya çok duygusaldır ya da yetişkinlik seviyesine erişememiştir. Sorarsanız belki. Yetişkinler ağlayamaz mı? Tabi ki ağlar. Görünmeyen yerde ağlar, içine ağlar. Can Yücel'in dizeleriyle bunu pekiştirmek istiyorum. "Ve insan susar. Her şeye herkese rağmen elinden gelenin en iyisini yapar. Bağıra bağıra susar."

İnsanlar belli bir zaman sonra zaten kendisi, ailesi veya çevresi için bir fayda sağlamanın peşine düşüyor. Zaten insanlığın temeli de bunu gerektirmez mi? Yeri gelir kişisel sorumluluk almak gerekir. Yeri gelir çevre için sorumluluk almak gerekir. Sorumluluklar belki de insanı büyütendir. Sorumluluk almak insanı büyütür, kişiliğine bir katkı sağlar. Bizim en çok kaçıdığımız nokta da bu ya zaten. Sorumluluk almaktan kaçıdığımız için yetişkin olamıyoruz belki de. Biz yetişkinliğin sorumluluk boyutunu görmediğimizden sadece yaşça büyümek sanıyoruz. Gerçek yetişkinlik aslında çok farklı bir şeymiş ama biz sadece görmek istediğimiz tarafından bakınca olaya o kadar yanlış yorumlayıp bu günlerin gelmesi için can atmışız ki. Birinden duyduğum şu söz o zamanlar bana anlamsız gelse de şimdi şimdi anlıyorum onu.

YETİŞKİN OLMAK HAYAL ETTİĞİMİZDEN

DAHA ZOR!

Abdulsamed Kılınç
Kastamonu Üniversitesi
Elektrik Elektronik Mühendisliği

Bizim için geçmiş bir bavul gibi. Bazı duraklarda içini açıp bir parçayı çıkartıyoruz bakıyoruz. Bundan sonra yetişkinliğe koşarak gittiğimiz şu dünyada, içinde her zaman hasret duyacağımız bavulumuzun daha da hasret duyacağımız anılarla birikmesi dileğiyle.

Saygı ve sevgilerimle.

AKREP YELKOVAN

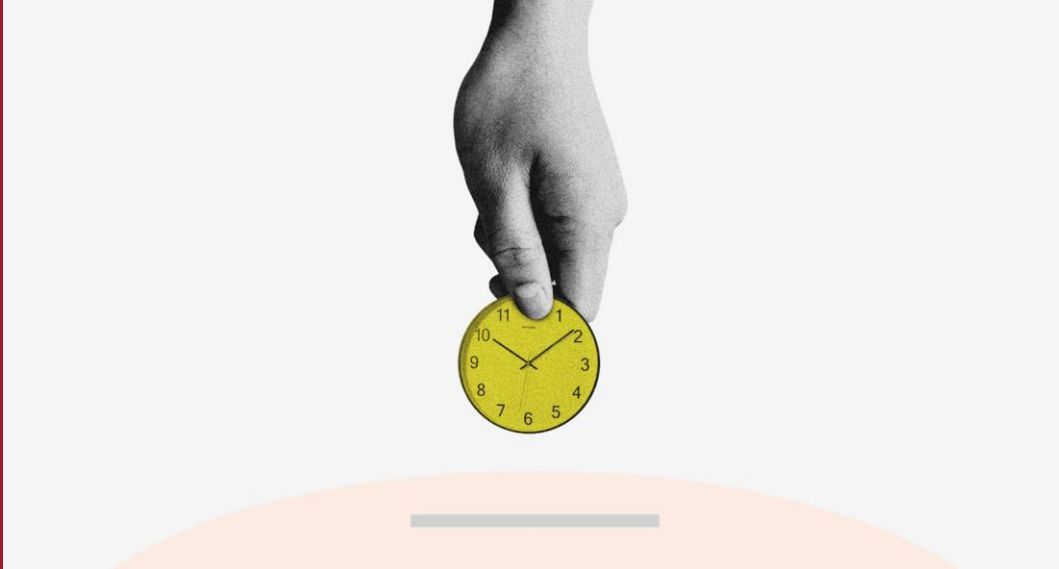
Ayşe Hatice USTAOĞLU

Kastamonu Üniversitesi

Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji

Fantastik güçlerimizin olmasını -özellikle de zaman kavramıyla ilgili olanları- pek çok kez istemişizdir yaşamımız boyunca. Pişmanlık duyduğumuzda zamanı geri almak, meraklandığımızda geleceğe gidip görmek, anda kalmak istediğimizdeyse durdurmak isteriz o akrep ve yelkovanı. Pişmanlıkları geride bırakarak, bilinmezliği ve merakı hedef alarak, o an yaşanmış olan hisleri cebine doldurarak devam ediyor insan. Kısa gördüğü beş on dakika bile ne kadar ulaşılmaz artık.

Geri dönülmesi, bekletilmesi koşarak varılmaz olanı kapsayan bir kavram zaman. Düşününce size de garip gelmiyor mu? Ömrümüz iki kolun amansızca ve acımasızca ileri gitmesiyle yaşanıp bitiyor. Peki istediğimiz gibi oynatamıyorsak akrep yelkovanı sadece ileri gidiyorsak beraber öyleyse neye göre yaşamalı insan?

Geçmişine bakıp ders çıkartarak ve bu bağlamda geleceğine yön vererek aynı zamanda bulunduğu anda kalarak yaşamalı. Hiçbir duygudan mahrum kalmadan devam etmeli yaşamına. Bir kere geliyorsa hayata dolu dolu sürdürmeli bu yolculuğu. An olur hıçkırarak ağlar, an olur kahkahalarla güler. Kimi zaman umut doludur, gözlerinin parıltısı yolunu aydınlatır; kimi zaman da içinin kasvetine hapsolür ruhu. İnsan budur. Kendince kötüyü görmeden kendince iyinin geldiğini anlayamaz. Belki zamanı da kaybetmeden kazanamaz. Akrep yelkovanı durduramaz.

BİLİNÇ TOHUMU

ÖYKÜ

Toprak, insanların tüm zıtlıkları bir arada yaşamasına oldum olası bir anlam veremezdi. Bir insan hem iyi hem kötü olabilir miydi? Haberlerde izledikleri bir kaza sonucu, ya da başka bir nedenden dolayı evsiz barksız kalan insanlara üzüлp ağlarken, sokakta gözlerinin önünde üstü başı yırtık pırtık karnı aç gezen çocukları görünce nasıl başlarını çevirebiliyorlardı? Bu çelişkiyi barındırmak bile ruha ağır gelmez miydi? Eylemsiz kalıp olayların karşısında sadece laf kalabalığı ederek önemişiyormuş gibi yapılmasına sinir oluyordu. Bugün annesi ile de bu yüzden tartışmışlardı. Her gün işten eve dönerken caddede trafik ışıklarının dibinde bekleyen, beklerken çıplak ayaklarının üşümesine aldırmayan çocuklara kayıtsız kalamıyordu. Bazen onlara para veriyordu. Bazen ise veren arkadaşları için eski, alan çocuklar için yeni olan topladığı kıyafetleri ve ayakkabıları götürüyordu. Gördüğü sevinç dalga dalga kalbine yayılsa da akli yeterli görmüyordu. Kalıcı bir çözüm bulunmasının gerektiğinin hükmünü veriyor, inceden inceye içini kemiriyordu. Karışık düşüncelerinin eşliğinde eve girdiğinde annesi ile karşılaşmıştı. Annesi "Yine çocuklara takıldın değil mi? Oğlum bir gün başına bir şey gelecek diye korkuyorum." Diyerek ikaz etmişti. Kadıncağzın korkmasını haksız görmüş, sinirlenmişti. Toprak "neden korkuyorsun. Onlar da senin benim gibi insan. Korunmaya, sevgiye ve bakıma öyle muhtaçlar ki, görmüyorsun. Öyle masumlar ki bir bilsen." Demiş ve susmuştu. Bunları kaçınıcı kez anlattığını artık hatırlamıyordu ve usanmışlık duygusu gelip kalbine oturmuştu. Tam ağzını açıp konuşacaktı ki sustu. Odasına yöneldi. Her şey korkuyla başlamıyor muydu? Neden korktuğunu bilmeden içine kendini hapsedmek doğru muydu? Yardım etmeden, harekete geçmeden, olana bitene seyirci kalmak hangi inanışa sığardı? Sorularını kendine yöneltmenin anlamsızlığını fark etti. Odaya sığamıyordu. Annesi çevresindeki olan biteni görmesine rağmen nasıl sırtını dönebiliyordu? Uykuya daldığı zaman huzurla başını nasıl yastığa koyabiliyordu? Her değişim, her yenilik annelerin düşünceyi davranışa geçirmesiyle başlıyordu. Asırlar boyu böyle olmuştu. Annesi ve diğer anneler bunu nasıl göremiyordu. Düşüncelerinin karmaşasında bir şeyler yemek için odasından çıktı. Mutfağa giderken oturma odasında günlük yaşamdan çok uzak kurgulanmış dramatik bir hikayesi olan dizi film izleyen annesini gördü. Verdiğı bu ilgiyi, ayırdığı bu vakti etrafındaki normalleşen yanlışlıklara vermiş oysa dünya daha yaşanılır bir yer olurdu." Diye düşündü. Düşüncesinin varlığı zihnine ağır gelmişti. Biraz hava alsa, biraz da yürüse sanki hafifleyecekti. Sessiz sedasız evden çıktı.

Binadan çıkınca ufak ufak nefesler alıp vermişti. Akşam serinliğı ile sakinleşmek istemişti. Çocukluğunun geçtiğı sokağı yavaşça adımlamaya başlamıştı. Biraz ilerledikten sonra bir alttaki sokağı girerken bir çığlık duydu. Adımlarını hızlandırıp sese yürümeye devam etti. Birkaç metre ötesinde bir kargaşa yaşanıyor. Hiç acımadan sopalarla birbirlerine vuruyorlardı. Köşeye sinmiş bir kız korkuyla çığlık atıyordu. Aralarından biri yere düşmüştü. Toprak, yere düşen adamın yanına koşup kaldırmak istemiş, atılan tekmelerden nasibini almıştı. Eli sopalı adamlar Toprak'ı kenara itip yerde yatan adama bir yandan vuruyorlar, bir yandan da tekme atmaya devam ediyorlardı. İçlerinden birisi kızı sürüklercesine olduğu yerden çekip çıkarmıştı. Adamlar giderken kaldırırma kan sızıyordu. Toprak adamı ayağı kaldırırken çalışırken gözü karşı kaldırırma duranlara takılmıştı. Umursamadan öylece bakarak yollarına devam ediyorlardı. Kimse kavgaya müdahil olmamış, yanı başından geçip gitmişlerdi. İnsanlığın bu kadar bitmiş olduğuna şaşırmıştı. Kayıtsızlık öylesine normalize edilmişti ki, yaratanın kendinden bir parçasını verdiğı bir insanın başka bir insana zarar vermesi görmezlikten geliniyordu. Düşüncelerinin yoğunluğu arasında kaybolurken adamın yakınlarının gelmesiyle kendine gelmişti. Toprak adamı teslim edip, yoluna devam etmişti.

Evden çıkmanın rahatlığı ile kızın götürülmesine karşı bir şey yapamamanın getirdiği pişmanlık arasında sıkışıp kalmıştı. Dizlerine çöken etkisiz kalmışlığın getirdiği öfkeyle adımlarını hızlandırdı. Bir yanlış düzeltemiyorsan yanlışlığı bilmenin ne anlamı vardı ki! Aklına sızan öfkenin getirdiği yenilmişlik duygusu ile sayısını bilmediği miktarda sokağı geçmişti. Soluk soluğa kalınca durdu. Susadığını fark etmişti. Bir şişe su almak için bulduğu ilk markete girmişti. Elinde tespih tutan bir yaşlı adam dikkatini çekti. Yaşlı adam önünden geçen bir kadına Şehvetli nazarlarla bakmıştı. İncanın temeli nefis terbiyesi değil miydi? Toplumda, eş dost dini bütün bir Müslüman desinler diye oruç tutanlara, namaz kılanlara çok kızıyordu. Birilerinin gözüne girmek ve toplumun önünde dindar görünmek için inanıyor gibi yapanlardan nefret ediyordu. Din Allah'a giden yol demek değil miydi? Allah'a ulaşmanın anlamının bu hale düştüğüne inanamıyordu. İncanın bu kadar içinin boşaltılması midesini bulandırıyor. Tiksinti hissinin kalbinin tüm kıvrımlarına bulaşmasıyla aldığı suyun parasını ödeyip çıkmıştı.

Şişenin içindeki tüm suyu duraksamadan içti. Tüm hücrelerinin az önce hissettiklerinden arınmasını umarak yoluna devam etti. Sokağın sonunda bir acil yardım ekibi ile polis otomobilini görmüştü. Merak ve telaş içinde hemen oraya gitmişti. Duvar kenarında bayılmış, seslenerek yapılan çağrıya cevap vermeyen gençleri gördü. Polis memurlarından aldığı bilgiye göre bağımlılık yapan maddeyi aldıktan sonra bu hale gelmişlerdi. Toprak'ın kalbi parça parça olmuştu. Anne kucağında alamadıkları sevgiyi maddeden almayı umut etmiş olmalarına üzülmüştü. Üretimde olması gereken beyinlerinin uyuşturuluyor oluşuna hayıflandı. Kimsenin ses çıkarmayışına sinirlenmişti. Aileleri neredeydi? Acaba çocuklarının ne halde, nasıl, nerede olduklarını biliyorlar mıydı? Kalbine bir acı dalgası yayıldı. Belki habersizlerdi. Belki de ruhlarını zehirlere teslim etmelerine engel olamıyorlardı.

Kalbindeki hayal kırıklığının izinde parka gitti. Çardakların önünden geçip yürümeye devam etti. Uğradığı her yerde yeni bir anlamını yitirmiş duygu onu karşılıyordu. Banklarda oturan gençler ortalıkta kadın çocuk düşünmeden herkesin gelip geçtiği yerlerde uygunsuz hareketler sergiliyorlardı. Aşk gibi yüce bir kavramın bu kadar anlamsızlaştırılıp içinin boşaltılmasına öfkelenmişti. Kalbine aşkın eli değdiğinden beri birbirine dokunup hayvansal ihtiyaçlarını görmeyi aşk sananlardan nefret etmişti. "Kalp" denen organın var olduğundan bu yana kalbin bu kadar eziyet görmediğini düşünüyordu. Hakkıyla sevmek için her malanda ruhun kemale ermesi gerektiğini biliyordu. Aşkı anlamlı kılan Tensel cinsellik değil ruhun, kalbin ve beynin eş olması ile başladığını deneyimlemişti. O, yaratıldığından içi sevgi dolu ama başkalarına göre yapayalnızdı. Ona göre her başlangıç bir gün biterdi ve size bıraktığı güzel izlerin zenginliği değer aynasıydı. Bu yüzden içi boşaltılmış küf kokan ve çürümüş ilişkileri yaşamaktansa kalbini saf, temiz ve berrak tutup Yeniye açmayı bekleyecekti. Doğanın Bahar'ı karşıladığı gibi toprağın dibinden bilinç tohumu çatlayacak kendi değerini bilmenin farkındalığı ile kök salacak, sevginin ışığıyla başını çıkarıp gökyüzüne uzanacaktı.

Kalbin odalarında kalmış anıların içinde dolaşırken ergenlik çağındaki bir çocuğun Bir kediye eziyet ettiğini ve vurduğunu görmüştü. Şaşkınlığını hemen üzerinden atıp hiddetle koşup kediyi kurtarmıştı. Bir canlının başka bir canlıya zarar veriyor olmasına anlam veremiyordu. Sevgisizliğin Bir virüs gibi daha çocukken kalplere nasıl Yerleştiğini anlayamamıştı. Oysa sevmeyi aileden öğrenmez miyiz? Kötülükler de mi aileden öğrenilir? Çocuk saflığını kirleten bizler miyiz? Bir çocuğa Masum bir canlıyı katletme kötülüğünü hangi canavar öğretir? Annesini döven babasını gören çocuk, dışarda başkasını dövmez mi? Ruhun kirlendiği, kalbin nasır tuttuğu bedenlerde beyin yalnızca kötü düşünceler Üretir. Akıl sadece kötü davranışlara yönelir. Toprak, vardığı yollar ışığında bulduğu hükümlerini sıralarken yürümeye yeni başlayan bebekleri görüyordu. Onlara nasıl bir dünya bırakacağını sorgulamıştı. İnsanlığın yağmalandığı, sadece tüketmek için yaşayan, kendi elleriyle modern köleliğin prangalarını ayaklarına takan insanları görmüş ve çok yorulmuştu. Derin bir nefes alarak sanki içine çöreklenen kaybetmişlik duygusunu atmak istemişti. İnsanlık kendi özünü kaybetmişti. Rahatlamak için bir nefes daha alırken yanına bir köpek gelmişti. Köpek, soluk benziyle ona bakmış genç adam ile Göz göze gelmişlerdi. Görünmez bir bağ ile bağlanmışlardı. Köpeğin dikkatini birden uzağındaki bir şey çekmişti. Baktığı yere Toprak da yönelmişti. On, on beş kadar annenin yanında çocukları ile birlikte parktaki aç hayvanları besleyip susuzluklarını gidermelerini görmüştü. Anneler bir kıvılcım yakmışlardı. Tekrar köpeğe baktı. Sevgi dolu bakışı Toprak'ı sarsmıştı. Kalbinde bir umut ışığı yandı. Annelerin hareketi iyi olabilen her kalbe bulaşıp göğşe ulaşacaktı. Tüm kötülükler sevgi ile iyileşebilirdi. Toprak, iyileşme fikrinin yüzüne bıraktığı tebessüm ile köpeğe sarıldı.

Elif Öztürk
Görme Engelli

KİMİM MİMİK BEN? BEN?

Kendime bir ayna arıyorum,
Beni bana, benimle anlatan.
Lakin! Surette değil, manada.
Hep bir soru dolanır kafamda:
Kimim ben?

Suretim bana gülümsedi,
Ama gülüşünde bir boşluk vardı.
Hangi kelimeyi koysam yerine, yetmedi;
Anlatamadı beni, bana.

Benliğin içinde kaybolmuş bir ben,
Zihnimi kazıyan soruların yüküyle,
Medcezirlerle dolu bir hayatın ortasında,
Bir dalga vurup savurdu beni,
Kendi ışığımdan koparıp karanlığa sürükledi.

Surete baktım; habersizdim manadan.
Sorular bir ok gibi saplandı kalbime.
"Kimim ben?" dedim, yankılandı sesim,
Zamanın sessiz duvarlarında.

Bir yanıt aradım yıldızlarda, rüzgârlarda,
Ama hepsi sustu.
Sadece gözlerim konuştu.

Ve manayı ararken, bir kıvılcım belirdi içimde.
Belki bir yankı, belki bir ışık,
Belki sadece kendi benliğimden bir bakış.

Hafız Fatih Süleyman DEMİREL
Kastamonu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

ÖLÜNCE BENİ KİM

TRT'nin dijital platformu Tabii'de yayınlanan Gassal, ölümle iç içe yaşayan bir adamın hayatına ışık tutarak izleyiciye alışlagelmışin dışında bir hikâye sunuyor. Dizinin başrolünde Ahmet Kural, Baki isimli bir gassalı canlandırıyor. Bu karakter, toplumdan izole bir yaşam sürerken, kimsesizlerin cenazelerini yıkayarak geçimini sağlıyor. Ancak hikâye, sadece bir gassalın yaşamını değil, bir bireyin varoluşsal sorgulamalarını ve toplumsal normlarla hesaplaşmasını da ele alıyor. Gassallığın toplumdaki algısı, önyargıları ve bu mesleğin insanlar üzerindeki etkisi derinlemesine işleniyor. Dizinin ilerleyen bölümleri, bireyin yalnızlıktan kurtulma çabasını ve yeni bir hayat kurma arzusunu çarpıcı bir şekilde ele alıyor.

Toplumsal Bir Ayna

Gassal, bireyin ölüm, yalnızlık ve toplumdan dışlanma gibi evrensel meselelerle mücadelesini ele alırken, toplumun karanlık taraflarına da ışık tutuyor. Dizi, bize şu soruyu soruyor: Toplumun bir parçası olmak için ne kadar ödün vermeliyiz? Baki karakteri, hem toplumsal önyargıların hem de kendi içsel düşüncelerinin esiri olmuş bir birey olarak karşımıza çıkıyor. Gassallık mesleği, toplumda genellikle "uğursuz" veya "uzak durulması gereken" bir çalışma alanı olarak görülürken, dizinin hikâyesi bu önyargıları kırmayı hedefliyor. Toplumun "görmezden geldiği" bireylerin de hikâyeye dahil edilmesi, diziyi çok boyutlu bir derinlik katıyor. Aynı zamanda toplumun dışladığı meslekler ve bireylerin yaşadığı psikolojik baskılar, izleyiciyi kendi önyargılarını sorgulamaya davet ediyor.

Mesajlar ve Eleştiriler

Dizinin alt metinlerinde önemli toplumsal eleştiriler yer alıyor. Toplumsal yalnızlık, dizinin öne çıkan ana temalarından biri. Baki'nin toplumdan dışlanması, yalnızca mesleği nedeniyle değil, "farklı" bir birey olması nedeniyle de yaşanıyor. Bu, toplumsal ötekileştirme üzerine çarpıcı bir mesaj veriyor. Dizinin özellikle bireyin hayatı sorgulama çabasına odaklandığı sahneler, derin bir anlam yükünü beraberinde getiriyor. Gassal karakteri, ölümün sıklıkla karşılaştığı biri olarak, hayatta "ne için yaşadığımız" sorusunu düz bir dille izleyiciye aktırıyor. Bu sorgulama, bireyin toplumsal normlara bağlı kalmadan kendi gerçeğini bulmasının önemini vurguluyor.

GAS

İM YIKAYACAK?

Dizi ayrıca, bireyin toplumsal normları sorgulamadan kabullenmesini de çok boyutlu bir bakış açısıyla ele alıyor. Baki'nin evlenme ve sosyalleşme çabaları bu bağlamda değerlendirilebilir. Toplum, bireyi bir kalıba sokmaya çalışırken, dizide bu baskının birey üzerindeki yıpratıcı etkisi derinlemesine irdeleniyor. Bu normlar, bireyin hayatını kontrol altına alırken aslında onun özgürlüğünü elinden alıyor ve dizi, bu çelişkiye dikkat çekiyor.

Ahmet Kuralın Performansı

Ahmet Kural, Baki karakterine hayat verirken oyunculuk becerisini en üst düzeye taşıyor. Karakterin yalnızlığı, çaresizliği ve umutları, izleyiciye incelikli bir şekilde aktarılıyor. Dizinin dramatik yapısını destekleyen oyunculuk performansları, hikâyenin etkileyciliğini artırıyor. Kuralın mimikleri ve ses tonu, karakterin derinlikli psikolojik durumunu çarpıcı bir şekilde gözler önüne seriyor. Baki'nin yaşadığı her duygu, seyirciye sahici bir şekilde yansıyor ve bu durum, dizinin başarısının temel taşlarından biri haline geliyor.

Toplumsal Bir Eleştiri Olarak Gassal

Gassal, toplumsal önyargıları, bireyin yalnızlık mücadelesini ve toplumun dayattığı kalıpları eleştiriyor. Özellikle, bireyin kendi kimliğini bulma çabası ve toplumsal baskılarla savaşı izleyiciye derin bir düşünsel alan sunuyor. Gassal, modern toplumda bireyin yerini sorgulatırken, izleyiciyi hem kendi hayatını hem de toplumsal değerleri sorgulamaya davet ediyor. Dizi, bireyin özgür iradesiyle toplumsal beklentiler arasındaki savaşın hem psikolojik hem de sosyal boyutlarını çok katmanlı bir anlatıyla gün yüzüne çıkarıyor. Sonuç olarak, Gassal sadece bir dizi değil, aynı zamanda toplumsal bir ayna. Baki'nin hikayesi üzerinden, "toplumun bir parçası olma" kavramını yeniden düşünürken, izleyiciye derin ve etkileyici bir deneyim sunuyor. Bu yönleriyle dizi, günümüz toplumunun yansıması niteliğinde ve uzun süre hafızalarımızda yer edecek gibi görünüyor.

Yusuf Ceylan

*İstanbul Kültür Üniversitesi
Moleküler Biyoloji ve Genetik*

GASSAL

İVAN İLYİÇ'İN AYNASINDA HAYAT

Ölüm olgusunun insana bir nefes kadar yakın olması, pek algılanamıyor maalesef. Sanki hiç ölmeyecekmiş gibi hissediyor insan birçok vakit. Bende böyleyim bu arada. Ölüm olgusunu algılamakta pek zorlanıyorum doğrusu. Genelde bir kazadan sonra şoka girmiş gibi, hiçbir şey hissetmiyorum ölüm karşısında. Özellikle okuduğum son eser olan "İvan İlyiç'in Ölümü" kitabından sonra ölüm ve hayatın anlamı ile bu hayatı nasıl yaşamamız gerektiğiyle ilgili yazmak istedim. Öncelikle kitaptan biraz bahsedelim. Kitap özetle, İvan İlyiç'in dünya hırsına kapılarak kariyer basamaklarını bir bir çıkmasından başlayarak hayatını anlatır. İvan bu dünya hırsına kapılıp giderken yaşamayı unutur adeta. Bu süreçte mutsuz bir evlilikte yapar. En son öleceği vakit anlar, ne kadar boş bir yaşamın sonuna geldiğini. Ancak her şey için çok geç olur. En çok kendisi kızarak, vicdani bir öfkenin içinde hem fiziksel hem ruhsal acılar içinde ölür. Aynı yazarın "İnsan Neyle Yaşar?" adlı kitabında da benzer bir tema vardır. Hayatın anlamı üzerine bir anlatı. Velhasıl çıkardığım sonuçlardan biri şudur ki, insan hayatın anlamını, ne uğruna yaşaması gerektiğini ölümle baş başa kaldığında anlar. Çünkü tüm pişmanlıklar, keşkeler gelir akla. Peki, gerçekten hayatta ne yapmak istediğimizi bulmak için, keşkesiz bir yaşam için illa ölümle burun buruna mı gelmek lazım? Bence hayır. Bunu yapmanın yolu basit bir şekilde hayatı yaşayarak deneyimlerimizden ders çıkarmak ve kalan yolumuzu buna göre şekillendirmektir. Tecrübeleriniz ışığında neleri sevip sevmediğinizi tespit edip o sevdiğiniz şeyleri daha da hayatın merkezine almalısınız. Mesela esasen tutumlu ve cimri bir insanı düşünelim. Bu kişi genel olarak hem kendi hem de çevresindeki insanlar için cebini açmaz. Ancak bu kişi için ailesi bir istisna olabilir. Onlar için en pahalı ürünleri hediye alabilir, güzel yemekler ısmarlayabilir veya ihtiyaçlarını karşılar. Ve de tüm bunları yaparken cimriliğinden eser kalmaz. Çünkü ailesini mutlu etmenin para ile belirlenebilecek bir karşılığı yoktur bu kişi için.

Dolayısıyla bu kişi; işinden, okulundan veya bir takım dünyevi mevzulardan ziyade ailesini almalıdır hayatının merkezine. Bakın para, iş, okul gibi şeyler yerine konur. Ancak sevdiklerinizle geçireceğiniz vakitler bir daha olmaz. Paran biterse çalışırsın, okulda notların kötüyse çalışır düzeltirsin. Ancak sevdiklerin bir defa gitti mi yerine bir daha koyamazsın. Siz de bu kurguladığınız kişi ile farklı veyahut aynı olabilirsiniz. Birde şunu düşünmek gerek. Yarın ölecek olsam veya bir hafta, bir ay sonra öleceğinizi bilerseniz, ne yapardınız. Hayatınızda neleri değiştirdiniz. İşte yapacağınız bu değişiklikleri gündelik hayat sorumluluklarınızla veya geleceğinizin teminatı niteliğindeki işlerinizle harmanlayıp bir yaşamı oluşturun kendinize. Dünyevi dertlere, hayatın genel koşuşturmasına kapılıp da yaşamayı unutmamalıyız. Elbette günümüzde pek kolay değil bu dediğim. Çünkü sizi belirli kalıplar içerisine sokan bir sistemin içerisindeyiz. Okul, para, yaşam kaygısı, işsizlik, gelecek kaygısı insanın ruhumu emip tüketir. Bunlar dünyamızın gerçekleri ne yazık ki. İkimiz zor. Ancak özellikle biz gençler için, yolun başındaki bizler için henüz her şey için erken. Evet, belki bu yazı belirli bir yaşa gelmiş insanlar için bir şey ifade etmeyebilir. Ancak gençler için anlamı olduğunu düşünüyorum. Toparlayacak olursak belki biraz fazla klasik olacak ama şu söze çıkıyor yolumuz bence. Hayat kısa ve bu kesinlikle unutulmamalı. Bazı şeylerin farkına varmak için illa ölümü tecrübe etmeye gerek yok. Hayatı nasıl istiyorsak, vicdanımızı nasıl rahat ettiriyorsak öyle yaşamalı, keşkelerimizden kurtulmalıyız. Ayrıyeten bu süreçten sorumluluklar unutulmamalı aksine onları sahiplenmeliyiz. Özetle başkalarının, sistemin, toplumun size dayattığı hayatı yaşamak zorunda değilsiniz. Elbette bu dediklerim biraz toz pembe düşler bende farkındayım. Dediğim gibi yaşı büyükler veya genç yaşta feleğin çemberinden geçen arkadaşlarımız için hayalperest fikirlerdir bunlar, farkındayım. Ancak tüm bunlara rağmen, bu tarzda bir hayata sahip kişiler için Atatürk'ün şu sözüyle sonlandırmak istiyorum kelimelerimi, "Umutsuz durumlar yoktur, umutsuz insanlar vardır. Ben hiçbir vakit o insanlardan olmadım" işte siz de o umutsuz insanlardan olmayın.

B İ R K E Ş İ F Y O L C U L U Ğ U

İ Z M İ R

K A R Ş İ Y A K A

B U T İ K O T E L

Ç E Ş M E

B O D R U M

K U Ş A D A S I

Ege'nin incisi İzmir, tarihsel birikimi ve kültürel çeşitliliği ile Türkiye'nin en önemli şehirlerinden biri olarak dikkat çeker. İzmir'e yapılacak bir seyahat, yalnızca coğrafi bir yolculuk değil, aynı zamanda insanın geçmişe, kültüre, zamana ve mekâna olan bağlarını yeniden şekillendirdiği bir deneyimdir. Bu yazıda, İzmir'in farklı bölgelerinde geçirdiğim zamanı, Karşıyaka'nın modern yapısını, butik otellerin sunduğu sakinliği, Çeşme'nin doğasını, Bodrum'un tarihî dokusunu ve Kuşadası'nın antik kalıntılarını inceleyerek bir keşif yolculuğuna çıkacağım.

İZMİR

TARİHİN VE MODERNİTENİN İÇ İÇE GEÇTİĞİ ŞEHİR

İzmir'e vardığımda, kendimi hem geçmişin izleriyle hem de modern yaşamın dinamikleriyle çevrili bir atmosferde buldum. Şehir, Antik Smyrna'dan Cumhuriyet dönemi Türkiye'sine kadar uzanan köklü bir geçmişe sahiptir. Bu çok katmanlı tarih, şehri ziyaret eden her birey için farklı anlamlar taşır. İzmir'in merkezinde, Kordon boyunca yürürken denizin serinliği ve rüzgârın yumuşak etkisi eşliğinde, şehrin gündelik yaşamını gözlemlemek mümkündür. Kordon'un hemen yanı başındaki kafeler ve restoranlar, İzmir'in kozmopolit yapısının simgeleridir. Burada, farklı dillerin ve kültürlerin iç içe geçtiği bir atmosferde, hem bir gezgin hem de bir araştırmacı olarak, bu dinamik yapıyı anlamaya çalıştım.

KARŞIYAKA

MODERNİN VE GELENEĞİN BULUŞTUĞU YER

49

İzmir'in modern yüzünü yansıtan bir diğer önemli nokta ise Karşıyaka'dır. Karşıyaka, İzmir'in kuzey kıyısında yer alan, dinamik ve genç nüfusu ile tanınan bir ilçedir. Burada geçirdiğim zaman, şehrin yaşam tarzının ne kadar hızlı ve yenilikçi olduğunu gözler önüne serdi. Ancak, Karşıyaka'nın yalnızca modern bir yaşam tarzı sunmakla kalmadığını, aynı zamanda geleneksel değerlerin de yaşatıldığı bir bölge olduğunu fark ettim. Karşıyaka'daki mahalle pazarlarında, yerel üreticilerin sattığı taze meyve ve sebzeler, şehrin zengin tarımsal geçmişini anımsatmaktadır. İlçedeki kafe ve restoranlar ise sadece modern bir yaşam tarzını değil, aynı zamanda Ege mutfağının ve kültürünün izlerini taşıyan lezzetler sunmaktadır. Karşıyaka'nın sokaklarında yürürken, alışveriş yapan insanların arasında geleneksel el sanatlarına ait dükkânların varlığını görmek, bana şehrin geçmişine dair bir bağ kurma fırsatı sundu. Ayrıca, Karşıyaka'daki sahil boyunca yürüyüş yaparken, Ege Denizi'nin tuzlu havası ve masmavi denizinin huzur veren etkisini de deneyimledim. Bu, yalnızca bir gezginin yaşadığı fiziksel bir deneyim değil, aynı zamanda bir kültürel keşifti. Karşıyaka'nın sokaklarında yürümek, bu modern kasabanın hem geçmişini hem de geleceğini keşfetmek gibiydi.

BUTİK OTEL

SADELEŞMİŞ LÜKS VE YÜKSEK KONFOR

İzmir'deki konaklamamı, şehir merkezine yakın bir butik otelde gerçekleştirdim. Butik oteller, konuklarına kişiselleştirilmiş bir deneyim sunan, tasarım ve hizmet açısından sadeleşmiş ama son derece lüks alanlardır. Bu otelde geçirdiğim zaman, yalnızca bir konaklama deneyimi değil, aynı zamanda şehrin ruhunu hissetme fırsatı sundu. Butik otellerin mimarisi, genellikle yerel kültürle uyumlu bir şekilde tasarlanır. Oteldeki her detay, yerel kültürün yansımalarıyla süslenmişti. Sade ama şık mobilyalar, yerel el yapımı sanat eserleri ve minimal bir estetik anlayışı, sakin bir atmosferin yaratılmasına yardımcı oluyordu. Oteldeki personel, müşterilerine yüksek kalitede hizmet sunmanın ötesinde, İzmir'in kültürel ve tarihî geçmişine dair sohbetler yaparak konuklarını daha derin bir anlayışa davet ediyordu. Butik otellerin sunduğu bu kişisel dokunuşlar, şehrin ruhunu daha yakın bir şekilde hissetmeme olanak tanıdı.

ÇEŞME

DOĞANIN VE TARİHİN İÇ İÇE GEÇTİĞİ BİR CENNET

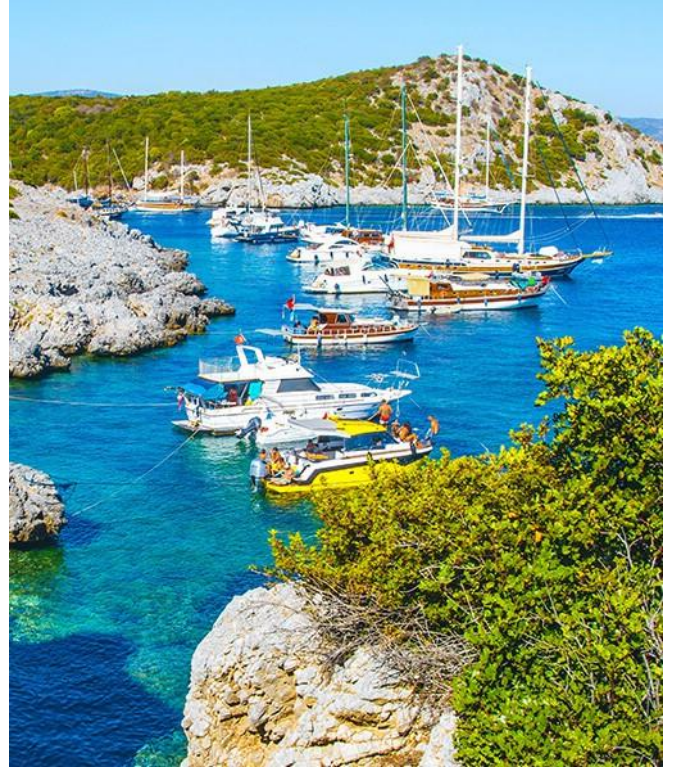
Çeşme, İzmir il sınırlarında yer alan ve doğal güzellikleriyle ünlü bir beldedir. Çeşme'ye gitmek, sadece denizin ve güneşin keyfini sürmek değil, aynı zamanda bölgenin tarihini ve kültürel dokusunu keşfetmek anlamına gelir. Çeşme Kalesi'ni ziyaret ettiğimde, bu yapının yalnızca bir savunma aracı değil, aynı zamanda bölgenin tarihi ve kültürel kimliğini yansıtan bir simgeoldüğünü fark ettim. Kaleyigezerken, Osmanlı İmparatorluğu döneminden günümüze kadar gelen izleri görmek mümkündü. Çeşme'nin en dikkat çekici yönlerinden biri de muazzam plajlarıdır. Sığ ve berrak denizi, yaz aylarında deniz tutkunlarının en çok tercih ettiği bölgelerden biri haline getirmiştir. Çeşme'de geçirdiğim zaman, sadece fiziksel olarak yenilenmek değil, aynı zamanda Ege'nin sunduğu dinginliğin ve huzurun keyfini çıkarmak oldu. Bunun yanı sıra, Çeşme'nin dar sokaklarında yürürken, yerel halkla sohbet etme imkânı bulmuş, bölgenin geçmişine dair daha derinlemesine bilgi edinmişim.

BODRUM

TARİHİN VE DOĞANIN EFSANEVİ BİRLEŞİMİ

Bodrum, hem tarihî hem de doğal güzellikleri ile ünlü bir tatil beldesidir. Bodrum'a ilk adım attığınız anda, bu yerin tarihî derinliği ve doğal güzellikleri arasındaki dengeyi hissedebilirsiniz. Bodrum Kalesi, Antik Yunan'dan günümüze kadar uzanan bir zaman diliminin izlerini taşır. Kalenin surlarından Ege Denizi'ne bakarken, bu toprakların tarih boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yaptığını düşündüm.

Bodrum'un dar sokaklarında gezinirken, Akdeniz mimarisinin etkilerini görmek mümkündür. Beyaz badanalı evler ve taş yapılar, hem yerel halkın yaşam biçimini yansıtır hem de şehri ziyaret edenlere özgün bir atmosfer sunar. Bodrum'un modern ve geçmişi harmanlayan yapısı, bölgenin turistleri cezbetmesinin nedenlerinden biridir. Bodrum'un sakin plajlarında geçirdiğim zaman ise, yalnızca doğanın sunduğu güzellikleri deneyimlemek değil, aynı zamanda bölgenin kültürel mirasını keşfetmek için bir fırsat oldu.

51

KUŞADASI

EFES'İN SIRLI DÜNYASINDA

Kuşadası, Ege'nin sahilinde yer alan ve tarihî zenginlikleri ile ünlü bir beldedir. Özellikle Efes Antik Kenti'nin yakınlığı, Kuşadası'na olan ilgiyi artırmaktadır. Efes, Antik Yunan döneminin en önemli şehirlerinden biri olup, dünyanın yedi harikasından biri olan Artemis Tapınağı'na ev sahipliği yapmıştır. Efes'te geçirdiğim zaman, zamanın nasıl geriye doğru aktığını ve antik kalıntılar arasında yürürken tarihin iç içe geçtiğini hissettim.

Kuşadası'nda geçirdiğim diğer bir önemli deneyim ise, bölgenin yerel halkıyla etkileşime geçme fırsatım oldu. Kuşadası'nın dar sokaklarında yürürken, yerel pazarlarda satıcılarla sohbet ettim ve bölgenin geleneksel el sanatları hakkında bilgi aldım. Kuşadası, yalnızca bir tatil beldesi değil, aynı zamanda bir kültür hazinesi olarak, hem doğayla hem de tarihle iç içe geçmiş bir yerdi.

SONUÇ

Zamanın ve Mekânın Bütünleştiği Bir Yolculuk

Bu gezinin her bir adımı, yalnızca bir turistik gezi deneyimi değil, aynı zamanda bireysel bir keşifti. İzmir'in modern yüzünden, Çeşme'nin doğal güzelliklerine, Bodrum'un tarihî zenginliğinden Kuşadası'nın antik kentlerinin derinliklerine kadar her bir yer, kendine özgü bir atmosfer sunarak kişisel bir keşif yolculuğuna dönüştü. Bu gezi, yalnızca görsel bir deneyimden çok daha fazlasını barındırıyordu; aynı zamanda tarih, kültür, doğa ve insan ilişkileri hakkında derinlemesine düşünmeyi teşvik eden bir süreçti. İzmir'den Kuşadası'na uzanan bu yolculuk, geçmişle bugünü, doğayla kültürü ve moderniteyle geleneksel yapıları iç içe geçirerek zamanın ve mekânın bütünleştiği bir deneyim sunuyordu.

İzmir'in Kentsel Kimliği ve Zamanın Derinliği

İzmir'in kentsel kimliği, geçmişin ve geleceğin iç içe geçtiği bir yapıya sahiptir. Hem antik dönemlerin izlerini taşıırken hem de modern Türkiye'nin ekonomik ve kültürel dinamizmini barındırır. İzmir'in merkezine döndüğümde, şehri çevreleyen denizin ve kıyı boyunca uzanan sokakların oluşturduğu atmosfer, şehri yalnızca fiziksel bir varlık olarak değil, aynı zamanda kültürel bir hafızaya sahip bir yapıyı da simgeliyordu. Bu şehirdeki her adım, yerel halkın zamanla şekillendirdiği kimliklerin ve değerlerin bir yansımasıydı. Bu farkındalık, İzmir'de geçirdiğim zamanın sadece bir gezi değil, bir içsel keşif haline gelmesini sağladı.

Karşıyaka ve Modern Hayatın Yansımaları

Karşıyaka, İzmir'in modern yaşam biçimini en iyi şekilde yansıtan bir ilçedir. Bu bölgedeki yüksek binalar, yoğun trafik ve sosyal yaşam, şehirdeki modernleşme sürecinin göstergeleri olarak karşımıza çıkar. Ancak bu modern hayata rağmen, Karşıyaka'da geçmişin izlerine de rastlamak mümkündür. Eski zamanlardan kalma köşkler, halkın sosyal yaşamını şekillendiren parklar ve sahil boyunca yürüyüş yapan sakinler, bölgenin kültürel dengesini simgeliyor. Karşıyaka'da yalnızca gündelik yaşamı gözlemlemek değil, aynı zamanda bu dinamiklerin nasıl birbirini beslediğini ve şehrin modern yüzünün köklerinden nasıl beslediğini anlama fırsatım oldu.

Butik otellerde konaklamak, modern seyahatin sunduğu en büyük keyiflerden biridir. Bu oteller, genellikle büyük otel zincirlerinin sunduğu anonimleşmiş hizmetten uzak, kişiye özel ve sıcak bir deneyim sunar. İzmir'deki butik otelde geçirdiğim zaman, yalnızca konaklamak değil, aynı zamanda şehrin kültürel dokusunu hissetmek anlamına geliyordu. Otelin her köşesinde yerel sanat eserlerinin, geleneksel İzmir mutfağının unsurlarının ve bölgeye özgü tasarımların yer alması, otelin sadece bir barınma yeri değil, aynı zamanda bir kültür deneyimi sunduğunu gösteriyordu. Bu tür oteller, gezginlerin yalnızca fiziksel değil, zihinsel olarak da bir yolculuğa çıkmalarını sağlar.

Çeşme: Doğanın ve Kültürün Kucaklaştığı Yer

Çeşme, hem doğal güzellikleriyle hem de tarihî zenginlikleriyle dikkat çeker. Çeşme Kalesi, bölgenin savunma amacıyla inşa edilmiş olmasının yanı sıra, aynı zamanda bölgenin kültürel mirasını simgeler. Çeşme'nin temiz plajlarında geçirdiğim zaman, doğanın sakinleştirici gücünü hissetmemi sağladı. Güneşin batışı, denizin tuzlu kokusu ve sahildeki ince kumlar, bana sadece görsel değil, duygusal bir huzur verdi. Çeşme'nin doğasıyla iç içe geçmiş olan geçmişi ve yerel kültürü, hem bireysel bir keşif hem de yerel halkla yapılan sohbetlerle daha derin bir anlam kazandı.

Bodrum'un Tarihi Derinliği ve Modern Yüzü

Bodrum, sadece bir tatil beldesi değil, aynı zamanda bir kültür ve tarih hazinesidir. Antik çağlardan günümüze kadar pek çok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış olan Bodrum, bu tarihî katmanları hala hissettiren bir yer. Bodrum Kalesi, antik dünyanın izlerini taşıyan bir yapıdır ve kaleyi gezerken, bu bölgenin tarihî geçmişini somut olarak deneyimlemek mümkündür. Bodrum'un dar sokaklarında yürürken, Akdeniz mimarisinin etkileri ve bölgenin geleneksel yapıları beni geçmişe götürdü. Ancak Bodrum, sadece geçmişin izlerini taşıyan bir yer değil, aynı zamanda modern bir tatil beldesi olarak da dikkat çeker. Yüksek kaliteli restoranlar, lüks alışveriş merkezleri ve kozmopolit bir yaşam, Bodrum'un modern yüzünü oluşturuyor.

Kuşadası, Efes Antik Kenti'ne olan yakınlığı ile dikkat çeker. Efes, Antik Yunan döneminin en önemli şehirlerinden biri olarak, tarihî ve kültürel anlamda büyük bir öneme sahiptir. Efes'te geçirdiğim zaman, antik dünyanın kapılarını aralamamı sağladı. Artemis Tapınağı, Celsus Kütüphanesi ve Büyük Tiyatro gibi yapılar, bu bölgenin tarihî derinliğini keşfetmemi sağladı. Bunun yanı sıra, Kuşadası'nın yerel halkıyla kurduğum iletişim, bölgenin kültürel yaşamını anlamama olanak tanıdı. Yerel pazarlarda satılan el yapımı ürünler, bölgenin geleneksel zanaatlarını ve kültürünü yansıtan unsurlar sunuyordu. Kuşadası'nda geçirdiğim zaman, sadece antik kalıntıları görmek değil, aynı zamanda bölgenin kültürel dokusunu daha derinlemesine incelemek anlamına geliyordu.

Geçmişten Geleceğe Bir Keşif Yolculuğu

Sonuç olarak İzmir'den Kuşadası'na uzanan bu gezi, hem fiziksel bir yolculuk hem de zihinsel bir keşif süreciydi. Geçmişin izlerini taşıyan şehirlerde, doğanın büyüleyici gücüne tanıklık ederken, modern dünyanın dinamiklerini de gözlemledim. Her bir lokasyon, farklı bir deneyim sunarak, şehirlere, kasabalara ve köylere ait olan kültürel ve tarihî mirası daha derinlemesine keşfetmemi yardımcı oldu. Bu gezi, yalnızca bir tatil değil, aynı zamanda kişisel bir keşif, kültürel bir öğrenme ve tarihe tanıklık etme fırsatına dönüştü. İzmir, Karşıyaka, Çeşme, Bodrum ve Kuşadası, her biri benzersiz bir deneyim sunarak, zaman ve mekânın iç içe geçtiği, anlam yüklü bir yolculuğa çıkmamı sağladı.

Hilal Günaydın
Kastamonu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

Dipnotlar:

1. İzmir'in tarihsel geçmişi, Antik Yunan'dan günümüze kadar birçok medeniyeti barındırmış ve bu çok katmanlı yapı, şehrin kültürel çeşitliliğini ve tarihi derinliğini şekillendirmiştir. Bu bağlamda, İzmir'in kozmopolit yapısı, farklı kültürlerin iç içe geçtiği bir sosyal ortam yaratmaktadır. (İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir'in Tarihi ve Kültürel Mirası, 2020).
2. Karşıyaka, İzmir'in kuzey kıyısında yer almasıyla şehirle olan ulaşım ilişkisini güçlendiren önemli bir bölgedir. İlçe, son yıllarda modernleşme sürecine girerken, geleneksel yapıları koruma yönünde çeşitli çabalar da gösterilmektedir (Özdemir, H., Karşıyaka'da Kentleşme ve Sosyo-kültürel Yapı, 2018).
3. Çeşme Kalesi, bölgedeki Osmanlı dönemi yapılarından biri olup, Ege kıyılarındaki savunma sistemine katkıda bulunmuştur. Kale, aynı zamanda bölgenin tarihî kimliğini oluşturan bir simge olarak da öne çıkmaktadır. (Gül, F., Çeşme ve Çevresinin Tarihi (1996)).
4. Bodrum, Antik Halikarnassos şehri üzerine inşa edilmiş olup, antik dönemden günümüze kadar birçok farklı medeniyetin etkilerini taşır. Bodrum Kalesi, Halikarnassos'un tarihî mirasını yansıtan önemli bir yapıdır. (Tuncer, R., Bodrum'un Tarihi Mirası, 2017).
5. Efes Antik Kenti, dünyanın yedi harikasıdan biri olan Artemis Tapınağı'na ev sahipliği yapmış ve Roma İmparatorluğu döneminin en önemli şehirlerinden biri olmuştur. Bu antik kent, bölgenin tarihi sürecine dair çok sayıda bilgiyi günümüze taşımaktadır. (Öztürk, S., Efes ve Artemis Tapınağı Üzerine Araştırmalar, 2005).
6. Kuşadası, antik dönemdeki önemi ve Efes'e olan yakınlığı ile dikkat çeker. Kuşadası, ayrıca günümüzde turizm açısından büyük bir öneme sahip olup, bölgedeki geleneksel el sanatları ve zanaatlarıyla kültürel mirası yaşatmaktadır. (Ekinci, N. Kuşadası ve Kültürel Mirası, 2019).

DİNİN KÖKENİ

Tarihten günümüze inançsız bir toplum meydana gelmemiş olup, dinin önemli rol oynamadığı hiçbir insan topluluğu yoktur. Aksini iddia edenlere cevap olarak söylenebilir ki, inanlar bazen inkârlarını da inanç haline getirmişlerdir. Bunun sebeplerine aşağıda değineceğim. Din, bütün kültürler için evrenseldir. Belki de bu türümüzün ayırt edici özelliğidir. Şüphesiz insan dili kadar eskidir. Türümüz olan homo sapiensin hatta farklı bir tür olan Neandertallerin de yegâne dostu ve yoldaşı olmuştur. Neandertallerin inançlarının olması belki sizi biraz şaşırtmış olabilir bu iptidai akılla ne inancı diyebilirsiniz ama sunacağım örnek neticesinde bana hak vereceğinizi düşünüyorum. Eski arkeolojik ve antropolojik bulgular günümüzden yaklaşık yüz bin yıl öncesinde yani Orta çağ taş yontma döneminde yaşayan Neandertal insanının ilk kez ölü gömme âdeti ve dinsel törenleri başlattığı tarihsel bir gerçek olup bu gömme şu şekilde gerçekleşmiştir. Ölülerin ellerini baş hizasına getirerek ve dizleri karnına çekik olarak adeta anne karnında ki cenini, yani yeniden doğumu andırır vaziyette yan yatar şekilde gerçekleşmiştir. Ölülerin yanında ölen kişi için değerli olan eşyaları da gömülürdü. Ayrıca arkeolojik çalışmalar sonucunda bu ölülerin üzerine kanı (hayatı) simgeleyen kırmızı toprak ile örtüldüğü açığa çıkmıştır. Son tahlilde anlayacağımız üzere ahiret inancına mensup olduklarını anlıyoruz, toprağa o cenin pozisyonuyla gömülmeleri tekrar bir yaşamın haberini simgeliyor. Antropolojinin ışığı altında yaptığımız bu girişe yine antropolojik minvalden devam edelim. Antropolojik bakış açısıyla din olgusunun ilk kez 19.yüzyılın sonunda Max Müller, W. Robertson Smith, Edward B. Tylor ve Sir James G. Frazerin çalışmalarında yer aldığını görüyoruz.

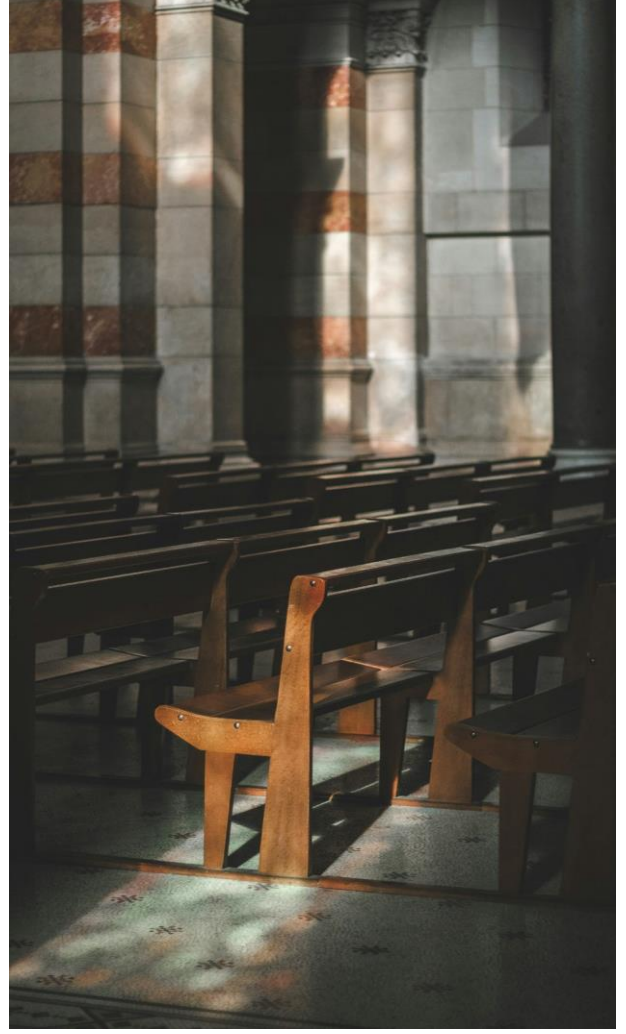

Din antropolojinin kurucusu olarak Sir Edward Bonett Taylor (1871- 1958) kabul ediliyor. Taylor'a göre din; İnsanların gündelik deneyimlere başvurarak açıklayamadıkları koşul ve olayları kavrama çabaları sonucunda ihdas olmuştur. Lakin Din Antropolojisinin sosyal bilim dalına girmesi sebebiyle (aşağıda bu sebepler sıralanacaktır) mutlak bir din tanımı yapmak mümkündür Dolayısıyla; dinsel akımın ve her düşüncenin kendine münhasır bir tanımı olmuştur. Din beşere ilişkin bir fenomendir. Böylelikle dini olan hiçbir şey nihai anlamda beşerî tecrübeye yabancı olamaz. Şu ana kadar üzerinde ittifak edilen din tanımı yapılamamıştır. Neden mi? Din sosyolojisi, din psikolojisi, din felsefesi, antropoloji, etnoloji ve birçok alanda din bilimci kendi zatında açıklama yapmıştır. Bu tanımlarda Kutsal kavramını, inancını, itaat duygusunu, toplumsal değerleri gibi konuları kendi alanlarına ağırlıklı olarak vazifelendirme yapmışlardır. Yani kişi alanına göre tanım yapmıştır. Kısa bir tanım da biz yapacak olursak; Evrendeki eksantrik veyahut rutin olan olayları ilahi bir nedene dayandırmak zorunda hisseden inanlar için din, kaçınılmaz bir duraktır. Din her ne kadar inanç sistemi olsa da ciddi bir cemiyet gücü ister. Din bir yönüyle imanı, bir yönüyle ameli, diğer yönüyle de duyguyu içine alan bir yapıya sahiptir ve aynı zamanda bir bütünlük arz etmektedir. Dinin tanımını bu işle iştigal eden kişilerin bilgi ve birikimleri neticesinde kendilerine özgü yaptıklarından bahsetmiştik. Rus edebiyatçı Tolstoy, Fransız Sosyolog Durkheim, İngiliz Antropolog Tylor ve Çekya'lı Nörolog Freud'un bu konu hakkında ne dediklerine bakalım;

Tolstoy'a göre din kelimesinin yaygın olarak üç çeşit anlamı vardır. Birinci anlamı, Allah tarafından insanlığa gönderilen malum hakiki vahiydir. Dine atfedilen ikinci anlam ise bazı hurafe inanışlar toplamı ve bu inanışlardan çıkan hurafe bir tapınma biçimidir. Üçüncü tanım, zeki insanların hem rahatları için hem de sıradan kitlelerin tutkularını dizginlemek ve onları yöneltmek için geliştirdiği kurallar bütünüdür. (Tolstoy 1999, 74)

Durkheim, dinin kökenini ve başlangıcını tamamen sosyal şartlardan hareketle rasyonel olarak açıklama iddiasındadır. A. Comte ile benzer görüşte pozitivist anlayışa eğilim göstermiştir. Ona göre din, toplumsal bütünleşmenin vazgeçilmez şartıdır. Çünkü Durkheim'e göre din, insanın kendisine ve dünyaya ilişkin olarak elde ettiği ilk düşüncelerinin kaynağıdır. Dünya ve insan üzerine görüşler içermeyen din yoktur. Toplumun kendisiyle ilgili bilinçlenmesi sonucu oluşan semboller ve sosyolojik bir olgudur. Burada gördüğümüz üzere Durkheim dini toplumsal bir olgu olarak ele alıyor, yani dini topluma bağlı kılıyor.

Sosyal antropolojinin kurucusu olarak bilinen Tylor'ın animizm (Ruhçuluk), din teorisi anlayışına bakalım. Animizim, kavramı ilk kez formüle eden antropolog Tylor'a göre animizm, bilinen ilk dinsel biçimleniştir ve bedenden ayrı olarak var olan ruhlara inanma anlamına gelmektedir. Tylor, animizmin bütün dinlerin kökeninde yatan fikir olduğunu öne sürmektedir. Ruh düşüncesi, Tylor için dinin en kritik kavramıdır, en azından antropoloji literatüründe bugün dahi kimi küçük revizyonlarla kabul gören din tanımı, ruhsal/tinsel varlıklara inançtır. Belki, bizatihi "ruh" fikrini değil ama dinin kökeninde ruhsal varlıklara inancın yattığını formüle eden ilk sosyal bilimci Tylor olmuştur. Psikanaliz bilimin kurucusu olan Freud'un din anlayışına bakacak olursak, Yahudi olarak doğmuş ancak hayatı boyunca ateist olarak yaşamıştır. Kendi ifadesiyle "Tanrısız bir Yahudi" diyerek hayatını idame ettirmiştir. Freud kendi hayatından dinin ve tanrının etkinliğini çıkarmakla birlikte dini indirgemeci bir yaklaşımla ele alarak, dinin ve tanrının hakiki gerçekliğinden çok psikolojik gerçekliğiyle ilgilenmiştir. Her türlü dini otoriteye karşı çıkan Freud, çocukluğunda babasıyla sağlıklı bir ilişki geliştiremediği için dini otoriteye karşı çıkarken adeta babasından intikam almaktadır. Birçok psikanaliste göre Freud'un din konusundaki bu olumsuz düşünceleri babasıyla olan ilişkisinin bir yansımasıdır derler. (Spinks, Stepan G. Psychology and Religion, Methuen & Co, London 1963, sf.76).

Freud, dini bir illüzyon olarak görmüştür. İlk çağlarda insanların sadece çeşitli doğa olaylarından korktukları için bir tanrı düşüncesi yarattığını ve bu tanrılara çeşitli ritüellerle ibadet ederken dini ürettiklerini söyler. Freud'un, iddia ettiği şey yavaş yavaş din insanların dünyasından, gönlünden ve aklından sıyrılıp çıkacak ve artık insan akıl ve bilim dinini yaşayacaktır. Freud ile zıt düşenlerin gerekçesi Freud'un materyalist bir kafa yapısına sahip olmasından kaynaklanıyor.

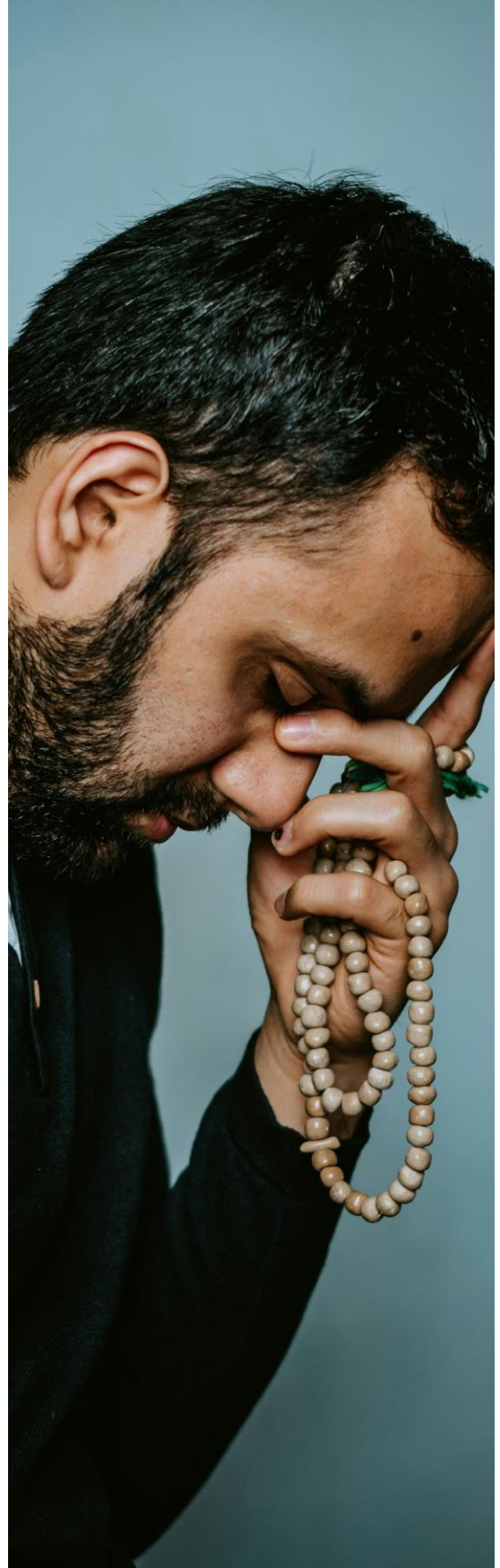
Freud'un materyalist ekolden etkilenmesi neticesinde kendisi insanın bizce en başat yapı taşı olan manevi- mistik- uhrevi yönünü görmezden geliyor. Ve insanları adeta sekülerizmin kanlı pençelerine bırakıyor. Sekülerizmin insanın en temel varoluşsal sorularına hatta ahlak konusunda dahi yeterli ve tatminkâr cevaplar üretmediği biliniyor.

Dolayısıyla din zaruri ve elzem hale geliyor. Din, insanın kesinlik ihtiyacını karşılayan yegâne sosyal kurumdur. İnsan, homo sapiense inanmak ihtiyacı hisseden bir canlıdır. Bunun Müslümanlık ya da Hristiyanlık ile alakası yoktur. Sebebi, insan türünün gelişmiş bir beyin yapısı olmasından ve doğada gözlemlediğimiz canlılar içerisinde tek neden-sonuç ilişkisi kurabilen varlık olmasından kaynaklanıyor. Belirtmek gerekir ki, bu neden sonuç zincirleri tek bir halkadan değil, halkalar dizesinden oluşuyor. Bu neden sonuç ilişkileri sonucunda, beşere ait bir nesne ile doğal olan bir nesne arasındaki ayrımı görüp öğreniyor. Örneğin: Yerde bir balta gördüğünde bunun failinin kendisi gibi bir insan olduğunu belli sebepler neticesinde meydana geldiğini telakki ediyor ama çevresinde onu aşan dağ, taş, denizi gördüğünde bunun aşkın bir varlık tarafından meydana gelebileceğini anlıyor. Bunun neticesinde o aşkın varlığa tanrı adını koyup elinde olmadan inanç sahibi haline geliyor.

Diyebilirsiniz ki, günümüz ateistleri ne yapıyorlar? Onlar, bu sebepleri rastlantı olarak açıklıyor ve rastlantı tanrısına iman ediyorlar.

Tekrardan belirtmek gerekirse, din insanlar için elzemdir çünkü Âdemoğlu fatalist yani kadercidir. Hiçbir vakit kaderinden habersiz yaşayamaz onu mütemadiyen bilmek ister. Öldükten sonra nereye gideceğimiz sorusu çetrefilli ve muallak bir sorudur. İnsan, fitratı gereği bu soruya ancak din refakatinde muayyen bir cevap bulur.

Bu da demek oluyor ki, insanlık tarihi ile aynı anda var olan din, ancak insanların tamamının yok olması ile sona erecektir. Son olarak dinin zaruri oluşu, Allah'ın insanı fitrat üzere yaratması ve ona hem iyiliği hem de kötülüğü seçme olanağı sunmasındandır. Peki, bozulmamış ilahi kaynaklı din ne yapıyor? İnsanın kötülük tarafını bastırıp, içerisindeki mutlak iyilik potansiyelini açığa çıkarıp evrensel bir iyilik ortaya koyuyor. İnsanlar arasındaki hangi iyi daha iyidir, çatışmasına son noktayı koyup, insanları kaotik bir zeminden rahmetiyle kutlu ve hakiki olan insanın eşref-i mahlûkat olarak kabul edildiği bereketli bahçeye hicret ettiriyor.

0-3 YAŞ ARALIĞINDAKİ BEBEKLERDE BABAYA BAĞLANMA VE BUNU ETKİLEYEN SOSYODEMOGRAFİK FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bağlanmaya ilişkin Freud'un görüşlerini destekleyen Klein ve Winnicott'ın açıklamalarının yanı sıra Bowlby ve Ainsworth'un anne-bebek bağlanmasına dair görüşlerinde bağlanmanın erken çocukluk döneminde gerçekleştiğini ifade eden söylemler görülmektedir. Bağlanma üzerine, çeşitli kuramcılar tarafından yapılan gözlem ve araştırmalarda genellikle ana figür olarak anneyi görmekteyiz. Türkiye'de de bağlanma kuramına ilişkin yapılan araştırmalarda anne bebek bağlanması literatürün başlıca konusu olmuşken ne yazık ki baba bebek bağlanmasına ilişkin yeterli düzeyde bir literatür görülmemektedir. Sosyal hayatın beraberinde getirdiği kadın ve erkek rolleri bağlanma konusunda babayı ikinci plana koymaktadır. Bu sebeple anne bebek bağlanmasına, bağlanma stillerine ve bağlanma kuramına dair çokça veriye rahatlıkla ulaşabiliyorken aynı durum baba için söz konusu değildir. Bu çalışma, çocuğun ileriki dönemlerinde oluşan kişilik özelliklerinde anne kadar babanın da etkili olduğunu göstermek amacıyla, Türkiye'de baba bebek bağlanması konusunda yapılan araştırmaları ele almamızı sağlamıştır. Söz konusu araştırmalarda, babanın etkisi açıkça ortadadır. Yapılan çalışma aynı zamanda baba ve bebek arasında oluşacak bağın ailenin sosyodemografik yapısıyla da ilişkisini ölçmektedir. Bu faktörlerin bağlanmayı ne düzeyde ve ne yönde etkilediği gözlemlenmiştir.

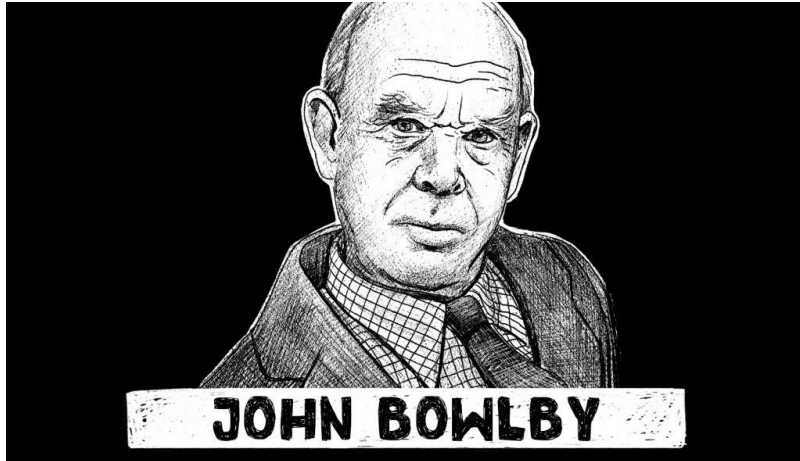
Anahtar Kelimeler:

Bağlanma, Baba
Bebek
Sosyodemografik Faktörler

Bağlanma, birey henüz anne karnındayken başlamış olup hayatının tüm gelişim dönemlerinde bireyi fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal açılarından etkilemektedir. Bağlanmaya ilişkin toplumumuzda anne-bebek bağlanması ile ilgili çokça araştırmaya yer verilmişken ne yazık ki baba-bebek bağlanması konusunda yeterli araştırmaya yer verilmemiştir. Bağlanma kuramına ilişkin ilk kavram açıklaması Bowlby tarafından yapılmıştır ve Ainsworth tarafından çocuklarla yürütülen çalışmalarla gelişmiştir. Ainsworth, çocuklarla yaptığı çalışmalarında bağlanma stillerini; güvenli bağlanma, güvensiz-kaygısız kaçınan bağlanma ve güvensiz-dağınık bağlanma olarak tanımlamıştır. Bağlanma konusunda toplumumuzda inceleme yapıldığında anne ve baba rollerinde toplumsal etki görülmektedir. Annenin temel rolünün çocuk doğurma ve yetiştirme babanın da aileye ekonomik olarak desteklemesi gibi bir algıdan dolayı babanın bebeğin sonradan gelişecek olan kişilik özelliklerinin oluşmasında, toplumsal ve duygusal gelişiminde etkisinin olmadığı yönünde bir fikir söz konusudur. Durum böyleyken bağlanmaya yönelik yapılan araştırmaların, aile kurumunun sosyodemografik faktörlerini ele almasını da kaçınılmaz kılmıştır.

Bağlanma Kuramı ve Bağlanma Tanımı

İnsanın doğası gereği toplumsal bir varlık olmasından dolayı bağlanmaya ihtiyaç duyar. Bağlanma terimi ilk kez Bowlby'nin 1958'de kullanmasının ardından araştırılmaya başlanmıştır. Farklı kuramcıların bağlanma kavramına ilişkin tanımlamalarında çoğunun belirttiği gibi bağlanma bebeklik döneminde başlar ve diğer gelişim süreçlerinde güvenli ya da güvensiz bir örüntüde süreklilik gösterir. Bowlby, bağlanmanın önemine değinerek bağlanmayı bebek için yaşamsal bir faktör olarak niteler. "İnsan hayatı için bağlanmanın üç temel işlevi vardır, dünyayı keşfederken geri dönebilecek güvenli bir liman olma, fiziksel gereksinimleri karşılama, hayata dair güvenlik duygusu geliştirebilme şansı."(Sayar ve Tüzün,2006) Bowlby bahsettiği bu işlevlerin bebek için sağlanmadığı takdirde öz benlik oluşturmada gibi patolojik etki yaratacağını belirtir. Ainsworth de bağlanmanın işlevsel yönüne açıklık getirmiştir. Ainsworth, öğrencileriyle bebeği olan annelerin ev ortamında bebeğin ihtiyaçlarını karşılama biçimlerini gözlemlemiştir. Daha sonrasında bu gözlemi on ikinci haftada laboratuvar ortamına taşıyıp bebeği annesinden ayırarak bir yabancıyla sekiz dakika yalnız bırakmıştır. Bu deneyde önemli olan bebeğin anneden ayrılma ve anneye kavuşma tepkisidir. Çünkü iki temel bağlanma sınıfında nitelenecektir.

Güvenli ve güvensiz bağlanma ve güvensiz bağlanma ise kararsız, kaçınan ve dağınık şeklinde kendi içinde ayrılmaktadır. Winnicott da bağlanmayı açıklamıştır. Winnicott "kendilik" ve "kendilik duygusunun gelişimi" kavramlarına odaklanmıştır. Bebeğin sağlıklı bir birey olmasında annenin etkisinin önemli olduğunu O da belirtmiştir. Bağlanmaya ilişkin Klein de Freud'un dürtü kuramını tekrardan ele alarak bebeğin bağlanma ilişkisinde dönemlere göre karakterler geliştirdiğini ifade eder. Klein aynı zamanda iki anne türüne açıklık getirir; kapsayan anne ve nesnel anne. Kapsayan anne bebeğin ihtiyaçlarını ifade etmesine zaman tanımadan anında müdahale etmesi bebek için kusurludur. Burada nesnel anneye yönelme vardır çünkü bir annenin vereceği bakımda aksaklıklar söz konusudur ve bebek tepkilerini bu durumda geliştirir. Anneyi, onun hem seveni hem de üzülmesine sebep olan biri olarak tanıması bakımından önemlidir. Bowlby bu durum için bebeğin ancak bu şekilde denge kurabileceğini söyler.

Bağlanma Stilleri

Bağlanma kuramının 1969 yılında ilk kez Bowlby tarafından tanıtımının yapılmasının ardından Mary Ainsworth tarafından temel bakım verenle bebeğin bağlanma durumunu amaçlayan "Yabancı Durum Deneyi" tasarlanmıştır. Bu deney sonunda dört bağlanma stili gözlemlenmiştir. Güvenli, kaçınan, kararsız ve dağınık bağlanmalardır. Güvenli bağlanmada deney esnasında bebeklerin anneden ayrılma ve anneye kavuşma durumunu ele aldığımızda bebeğin annesinin gittiği ve yabancı ile baş başa kaldığı durumda üzüldüğü, tedirgin olduğu ve anne geldiğinde ise bebeklerin kolayca yatıştıkları gözlemlenmiştir. Kaçınan bağlanma ise bebeklerin annenin yokluğuna veya yabancıya karşı tepkisiz kaldıklarını gözlemlemekle birlikte annenin dönüşünde de az tepki verdikleri saptanmıştır. Kararsız bağlanmada ise odada yabancıların oluşu bebeği çok etkilemiş ve ortamı keşfetmemenin ardı sıra annenin kucağından ayrılmamışlardır. Anneden ayrılma durumunda ağlama krizleri gibi çok ciddi tepkiler vermişlerdir. Anne geri döndüğünde ise onun tarafından teselli edilmek istemelerinin yanı sıra anneyi tekmeleyerek ve iterek dönüşüne kararsız bir tepki vermişlerdir.

Dağınık bağlanmada ise anneye karşı bir yakınlaşma olmasının yanı sıra anneden korktuklarından dolayı göz teması kurmaktan kaçındıkları da gözlemlenmiştir. Bu bebeklerin depresif ve korkulu bir yüz ifadesine sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bağlanma stillerini araştırdığımızda bağlanma gerçek anlamda güvenli olmadığı takdirde bu durumun bebeğin tüm gelişim aşamalarında sorun yarattığı ortadadır. Dağınık bağlanmada bebeğin sergilediği hareketlerde anormallikler görülür. Donuk bir yüz ifadesi, hareketlerinde yavaşlama, zamansız tepkiler dağınık bağlanmada ölçüt olarak kabul edilir. Bu bağlanma çeşidine sahip bebeklerde stres durumlarında zorlanma ve organize olmakta sıkıntı yaşadıkları görülmüştür.

Anne-Bebek Bağlanması

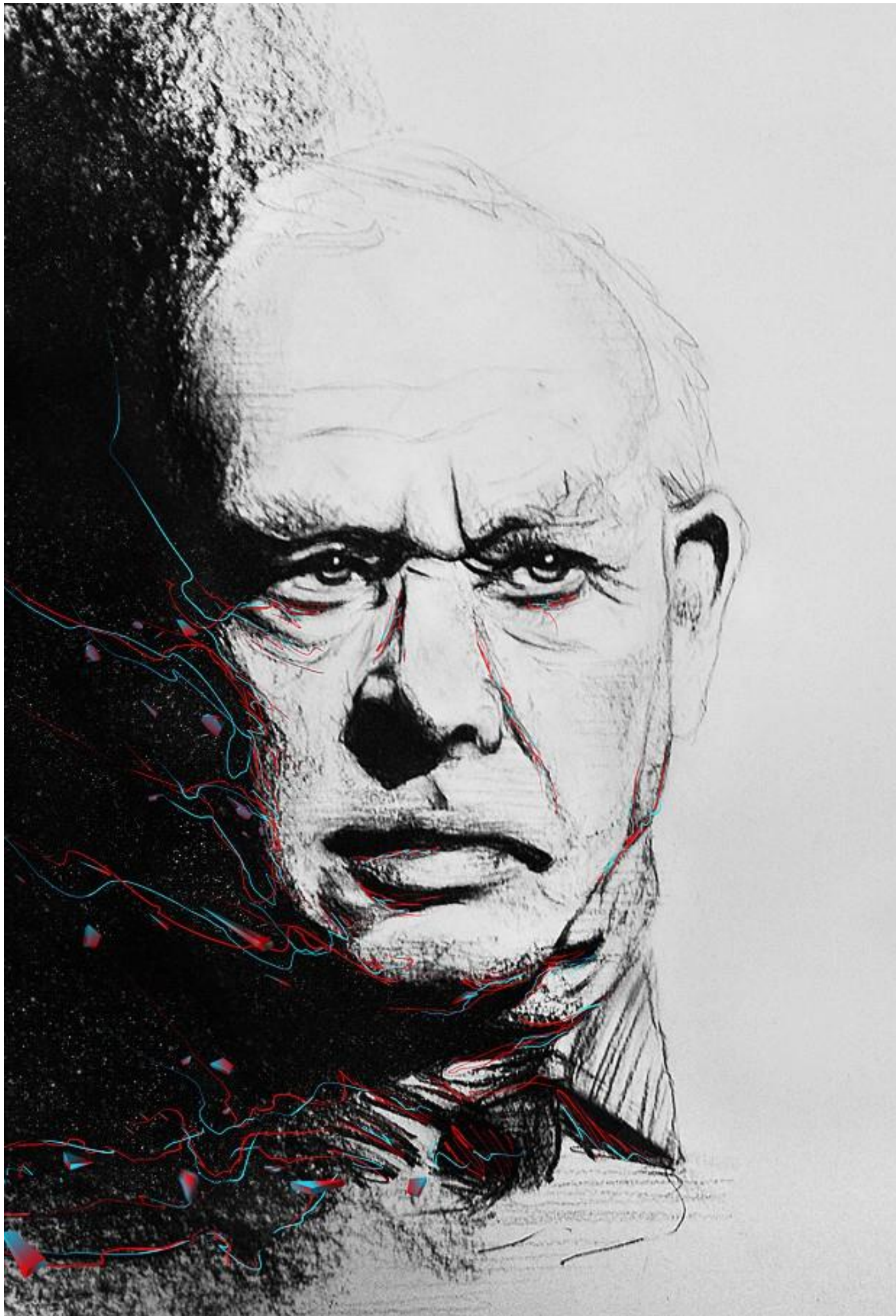
Bowlby, bağlanmayı “annenin bebekle ilgilenmesinden keyif alıyor olması ya da bebeğin anneye vereceği tepkilerin sonucunda karşılıklı bir doyum söz konusu olmalıdır” şeklinde tanımlar. Bu sıcak ilişkinin başlamasına yönelik yapılan araştırmalara göre son dönemlerde anne bebek bağlanmasının henüz anne karnındayken başladığı kabul edilmektedir. Bu durumda anlaşılıyor ki doğum öncesi başlayan bir iletişim söz konusu ve bu da anne figürünün bağlanma temelinde kilit bir rolü olduğunu göstermektedir. Doğumla birlikte bebek annenin duygusal alanına girer. Bu duygusal alanda bebeğin temel ihtiyaçlarının karşılanması annenin etken rol oynadığı görülmektedir. Bağlanmanın gerçekleşmesi dönemlere ayrılmaktadır ve bu dönemler; ilk dönem, ikinci dönem ve ayrılma-bireyselleşme olarak sınıflanır. İlk dönem bağlanma söz konusu değil ve kişileri ayırt edemez. İkinci dönem bağlanmanın başlangıcı denilebilir ve bebek anneyi tanır. Üçüncü dönem olan ayrılma-bireyselleşme süreci bağlanma tamamlanır.(Cam ve Keskin 2007) Ayrılma Bireyselleşme durumlarında bebek için bir keşif söz konusudur. Bebeğin bağlanma için anneden ayrılması da gerekir çünkü bebeğin anneye yönelik güven testinin ölçülmesi önemlidir. Bağlanma bu durumda iki tarafın da birbirine gösterdiği karşılıklı ilgidir. Annenin bebeğin bakımını yaparken sevgiyle yapacak olması bebeğin de ağlayarak, gülerken ya da anneye temas ederek karşılıklı ilişkinin güvenli ve sağlıklı geliştiğini gösterir. Bu durumun tam tersini düşündüğümüzde ise Bowlby’nin çalışmalarında annelerinden uzun süreli ayrılan bebeklerin yani kurum bakımı gören çocukların tepkilerini görebiliriz. Kurum bakımı gören çocuklarda uzun süreli anne yoksunluğunda huzursuz tavırlar sergiledikleri ve annelerini aramaya yöneldikleri gözlemlenmiştir. Bu ayrılık durumunda geliştirilen tepkiler genellikle ağlama, keşfetmeye karşı isteksizlik, çevreden gelen ilgiye yönelik tepkisizlik devamında mutsuzluğun gelmesi ve son olarak duygusal bağın zayıflaması söz konusudur.

Baba-Bebek Bağlanması

Literatürün anne bebek bağlanması üzerinde çokça araştırması söz konusu olmuşken özellikle Türk toplumunda baba bebek bağlanması üzerine çalışmalar yapıldığı pek söylenemez. Son zamanlarda uygulanan ölçekler babanın bağlanma konusunda bebeğin gelişim süreçlerinde etkin bir rolü olduğunu göstermiştir. Freud baba bebek bağlanması üzerine yaptığı çalışmalarında baba rolünün içgüdüsel bir durum olup olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Hayvanların aile bireylerini dışarıdan gelen herhangi bir tehlikeye karşı koruma içgüdüğü gösterdiklerini gözlemlemiştir. Bu gözlem babanın bebeğine karşı gösterdiği tepkinin tamamen içgüdüsel olduğunu söylemeye yeterli bir kanıt değilken baba rolüne etki eden faktörlerin gözden geçirilmesi kaçınılmazdır. Babanın anneye hamilelik sürecindeki desteğinin yanında bebeğin temel bakımında anneye vereceği maddi ya da manevi destek bebeğin sosyal, psikolojik ve entelektüel gelişiminde etkilidir. Toplumların gelişmesiyle birlikte aile dinamiklerinin de bundan payını aldığı ortadadır. Babanın bebeğin bakımı konusunda eskisi gibi göz ardı edilmediği hatta annenin çalışma hayatına katılımı ile birlikte babanın sadece aileye maddi destek sağlayacağı yönündeki fikrini zedelenmiş görüyoruz.

Baba rolü annenin hamilelik sürecinde babanın bu durumu kabul edip etmemesine göre şekillendiğini söyleyebiliriz. Baba adayları bu süreçte 3 farklı davranış çeşidi sergiler: İşlevsel, katılımcı ve izleyici davranış kalıplarıdır. Bu şekilde başlayan baba olma süreci bebeğin tüm gelişim aşamalarında kendini gösterir. Baba bebek bağlanmasını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlayan, Türk aile yapısına uygun ve 0-2 Yaş grubunda bebekleri olan babalar üzerinde bir ölçek uygulanıyor. Çalışmaya katılan babaların yaş durumuna ilişkin eğer baba ileri bir yaşa sahipse tecrübesinden dolayı bebekle daha iyi bir bağlanma gösterdiği saptanmıştır. Babanın eğitim durumu söz konusu olduğunda baba bebek bağlanması ve eğitim düzeyi arasında doğru orantı vardır. Babanın ekonomik durumu ele alındığında bunun bağlanmayla tutarlı bir ilişkisi bulunamamıştır. Babanın evlilik süresi ele alındığında bağlanmayla ilişkili araştırmalarda uzun süreli bir evlilikte tecrübe bağlanmayı olumlu etkilerken aynı zamanda sürenin uzun olması bağlanma üzerinde olumsuz etki de yaratabilmektedir. Babanın doğduğu bölgeye dikkat çekmek gerekirse, kültürel yapılanmanın baba bebek bağlanması üzerinde hem olumlu hem de olumsuz bir etkisi söz konusudur. Son olarak babanın sahip olduğu çocuk sayısı veya çocuğun cinsiyet durumu baba bebek bağlanma ilişkisini etkilediğini söyleyebiliriz. Baba bebek bağlanma ölçeğinin bizlere sağladığı verilerden yola çıktığımızda araştırmaya katılan babaların eşleriyle ilişkileri incelendiğinde puanlamada ilişkinin iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durumun eksiye göre bu şekilde bir oluşmasının sebebi annenin de tam zamanlı çalışma koşullarında babayla bebek bakımı konusunda eşit duruma gelmesinden kaynaklanır.

Ulusal çalışmalara bakıldığında baba bebek bağlanması konusunda son zamanlarda çalışmalar artmaya başlamıştır. Bu çalışmalarda çoğunlukla bir ölçek tasarımıyla hem baba bebek bağlanması ele alınırken hem de bunu etkileyen sosyodemografik faktörlerin ne düzeyde bağlanmaya etki ettiği saptanmıştır. Ölçeklerde belli başlı sosyodemografik faktörler; yaş, eğitim durumu, ekonomik durum, çocuk sayısı, kendi babalarıyla ilişkileri, bebeğe isteyerek sahip olma durumu, bebeğin cinsiyeti gibi başlıklar altında babalarla çalışma yürütülmüştür. Bu ölçeklerin birinden bahsetmek gerekirse Konya ilinde 179 babaya uygulanmıştır. Bu babaların 4-12 aylık bebeklere sahip olma durumu ele alınarak babalara bir puanlama sistemiyle "sabır ve hoşgörü", "etkileşimde zevk", "sevgi ve gurur" bakımlarından ne kadar puan aldıkları ve bu aldıkları puanların her bakımdan toplanarak bebeğe karşı bağlanma düzeyi ölçülmüştür. "sabır ve hoşgörü" kriterinde yaklaşık olarak %40 düzeyinde, "etkileşimde zevk" kriterinde yaklaşık olarak %30 düzeyinde ve son olarak "sevgi ve gurur" kriterinde yaklaşık olarak %15 düzeyinde bir ortalama elde edilmiştir. Tüm bu kriterlerde toplam ortalamanın yüksek düzeyde yani yaklaşık olarak %85 olarak belirlenmiştir. (Aslan ve Dündükcü, 2019) Bu bakımdan ölçeğin sonuçları bizlere bağlanma konusunda farklı açılardan veri sağlamaktadır. Tüm faktörlerin puanlamaya pozitif bir etkisi elbette yoktur. Babanın yaşı ileride ise bu bağlanmaya pozitif bir etki oluşturmaktadır. Ancak babanın çocuk sayısının fazla olması bağlanmaya negatif bir etki oluşturmaktadır.

Sonuç

Bağlanmanın doğru, ebeveyn ve bebek arasındaki ilişkinin sağlıklı olması için her iki tarafın da göstereceği ilgiden dolayı doyum alması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar erken çocukluk döneminde belirlendiği düşünülen bağlanmanın, baba yoksunluğunda güvenli bir şekilde gerçekleşmesinin söz konusu olmadığını göstermektedir. Bağlanmanın aile kurumunda ortaya çıkmasının ardından çocuğun sonraki dönemlerinde de etkisini görmemiz bu aile yapının sosyodemografik özelliklerinin de göz önüne alınarak bir tahlilde bulunulması gerektiğini göstermektedir. Anne ve baba arasındaki sağlıklı ilişkinin, çocuğun ebeveynleri ile olan bağını kuvvetlendirdiği gözlemlenmiştir. Çocuğun anne dışında yakınlık kurabileceği ikinci bir figürün olmasının, çocuğun gelişiminde önemli bir etken olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışmaların sonucunda, babanın çocuğuyla iletişime geçmesi, çocuğun oynanacağı oyunlara dâhil olması gibi etkenlerin çocukla arasında güvenli bir bağlanmaya zemin hazırladığı görülmektedir. Aynı zamanda bu bağlanmanın doğru gerçekleşebilmesinde babanın eğitim durumu, yaşı, evli kalma süreci ve ekonomik durumu gibi faktörlerin de rol oynadığı saptanmıştır.

İnci Akıcı

inciakici88@gmail.com

Psikoloji Bölümü, Kastamonu Üniversitesi

Kaynakça

- A. Şebnem Soysal, Şahin Bodur, Elvan İşeri, Selahattin Şenol. Attachment Process in Infancy: A Review. *J Clin Psy.* 2005; 8(2): 88-99
<https://app.trdizin.gov.tr/makale/TIRJeU5qZzQ/bebeklik-donemindeki-baglanma-surecine-genel-bir-bakis>
Dinc, S. (2014). Baba-bebek bağlanma durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi
Dinc, S. ve Balci, S. (2020). Baba-bebek bağlanma durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*. 2021, Cilt. 13 Sayı 1, s8-17. 10p.
<https://doi.org/10.24998/maeusabed.714408>
Güleç, D. (2010). Baba-Bebek bağlanma Ölçeği'nin Türk toplumunda geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi
Keskin, G. & Çam, O. (2007). Bağlanma Süreci: Ruh Sağlığı Literatürün Gözden Geçirilmesi, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 145-158.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/eghehemsire/issue/49599/635613>
Kılan, S. (2019). Baba-bebek bağlanması ve Etkileyen Faktörler; Manisa Örneği [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Türk Dündükcü F., Taş Aslan F. Baba-Bebek Bağlanması ve Bağlanmayı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Arc Health Sci Res* 2020; 7(1): 43-9.
<https://doi.org/10.5152/ArchHealthSciRes.2020.558773>
Tüzün, O. ve Sayar, K. (2006). Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji. *Düşünen Adam Psikiyatri Ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 1(19), 24-39.
<https://dusunenadamdergisi.org/article/516>
Pündük Yılmaz, M., Ören, B. & Tarhan, P. (2021). 0-2 Yaş Bebeğe Sahip Babaların Baba-Bebek Bağlanması ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4 (3), 306-315.
<https://doi.org/10.38108/ouhcd.894434>
Aydın Kartal, Y. & Erişen, B. (2020). 6-12 Aylık Bebeği Olan Babaların Bebeklerine Bağlanma Durumu ve İlişkili Faktörler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 44-49.

www.kastamonugencakademi.com